

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

SUZANA VIDMAR

IZVAJANJE PROPAGANDE V ITALIJI V PRIMERU IRAŠKE VOJNE

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2005

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

AVTORICA: SUZANA VIDMAR
MENTOR: izr. prof. dr. MARJAN MALEŠIČ

IZVAJANJE PROPAGANDE V ITALIJI V PRIMERU IRAŠKE VOJNE

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2005

Zahvala

Na tem mestu bi se rada zahvalila vsem, ki so na kakršen koli način pripomogli k nastajanju tega diplomskega dela, predvsem pa mentorju in profesorju dr. Marjanu Malešiču za njegovo strokovno usmerjanje in njegova konstruktivna razmišljanja.

Še posebej bi se zahvalila mami za potrpljenje in zaupanje, ki ga je imela vame skozi vsa leta.

KAZALO

1 UVOD	5
2.1. Predmet in cilj analize	7
2.2. Hipoteze	8
2.3. Pristop in uporabljene metode	8
3. TERMINOLOŠKO-POJMOVNE OPREDELITVE	10
3.1. Propaganda	10
3.1.1. <i>Definicija propagande</i>	10
3.1.2. <i>Vojna propaganda – propaganda v vojni</i>	11
3.1.3. <i>Model za preučevanje propagande</i>	13
3.2. VOJNA	17
3.2.1. <i>Definicija vojne</i>	17
3.3. MEDIJI	19
3.3.1. <i>Definicija medijev</i>	19
4. VOJNA V IRAKU	20
4.1. Ozadje in zgodovina konflikta	20
4.2. 11. 9. 2001, povod ZDA za napad na Irak	22
5. ITALIJA V IRAŠKI VOJNI	27
5.1. Prispevek Italije k iraški vojni	27
5.2. Italijanski medijski prostor	29
5.2.1. <i>Značilnosti italijanskega medijskega prostora</i>	29
6. ANALIZA PROPAGANDNIH SPOROČIL	32
7. ELEMENTI PROPAGANDE V ITALIJANSKIM MEDIJIH	42
7.1. Televizija	43
7.1.1. <i>Nacionalna televizija RAI</i>	43
7.1.2. <i>Berlusconijeva televizija</i>	44
7.2. Italijanski tisk	45
7.2.1. <i>Tiskana občila levice</i>	45
7.2.2. <i>Tiskana občila desnice</i>	46
8. RAZLIKE PRI IZVAJANJU PROPAGANDE	47
9. SKLEP	50
10. VIRI IN LITERATURA	53

1 UVOD

Italijanski novinar Pino Buongiorno naslovi članek v časopisu Panorama 24. 4. 2003 ZDRAVA ZMAGA. V članku poudarja in navaja razloge za neizbežno in pravično vojno v Iraku. V kratkem besedilu našteva še stvari, za katere niti Američani niso vedeli. Omenja povezavo Sadama Huseina z Al Kaido, nadaljuje z vrstami kemičnega orožja, ki ga Sadam Husein poseduje. Naštevaja in utemeljeni razlogi se nadaljujejo. Proti koncu članka pa se Buongiorno sprašuje: »Ali podpirate ta nov način preventivne politike?« Zatem nadaljuje: »Ne morete reči, da so manjkali razlogi za vojno v Iraku!«¹

Z izjemnim razvojem informacijsko-komunikacijske tehnologije se je bistveno povečal tok sporočil, ki poskušajo brez izmenjave argumentov in razprav prepričati z enosmernim sporočanjem. Tovrsten prepričevalni diskurz izkorišča predvsem čustva ljudi, najpogosteje z umetnim vzpostavljanjem občutka ogroženosti – uporabe besedne igre, manipulira z vizualnimi podobami, posreduje le delno resnične ali celo neresnične informacije. Uporaba takih prepričevalnih tehnik je postala vsakodnevna praksa politikov, oglaševalcev, medijev in drugih, ki želijo vplivati na vedenje ljudi.

Ameriška zunanja politika je po 11. septembru 2001 taktiko zavajanja javnosti pogosto uporabljala v zvezi s protiteroristično kampanijo, kot jo je poimenovala administracija Georgea W. Busha. Vloga propagande se je v ameriški zunanji politiki dnevno povečevala. Ameriške oblasti se zavedajo usmerjenosti svetovne pozornosti na politiko in kulturo ZDA kot edino svetovno velesilo, zato si v zasledovanju svojih ciljev hkrati prizadevajo pridobiti podporo tuje javnosti in njihovega vodstva. Tako je tudi ameriško prizadevanje za vojno v Iraku zaradi domnevne grožnje posedovanja orožja za množično uničevanje dobilo mednarodne razsežnosti, kjer je prav propaganda ena izmed temeljnih oblik mednarodnega komuniciranja.²

---

¹ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=892>.

Diplomsko nalogo sem začela z zgoraj navedenim člankom, ki jasno ponazarja primer vojne propagande v iraški vojni iz italijanskega časopisja. Članek vsebuje laži in manipulacijo z informacijami.

² <http://www.mladina.si/tehdnik/200151/clanek/pr-questions/>

Tik pred začetkom vojne je imela ameriška administracija številne neutemeljene dokaze in izkrivljene izjave, ki so le deloma utemeljevale domnevne iraške grožnje in hkrati opravičevale vojno v Iraku.

18. 3. 2003 je ameriški državni sekretar Colin Powell zatrdil, da ZDA v politiki proti Iraku podpira koalicija 45-ih držav. Glede na seznam, ki ga je objavil State Department, so države naslednje: Afganistan, Albanija, Avstralija, Azerbajdžan, Velika Britanija, Bolgarija, Kolumbija, Češka, Danska, Salvador, Eritreja, Estonija, Etiopija, Gruzija, Madžarska, Italija, Japonska, Južna Koreja, Litva, Latvija, Makedonija, Nizozemska, Nikaragva, Filipini, Poljska, Romunija, Slovaška, Španija, Turčija in Uzbekistan. Te države po navedbah State Departmenta predstavljajo t.i. Koalicijo za takojšnjo razorožitev Iraka.³

20. 3. 2003 je ameriška vojska skupaj s svojimi zaveznici napadla Irak. Eden glavnih argumentov administracije Georgea W. Busha za podporo vojne v Iraku je bila trditev, da ima Irak orožje za množično uničenje, katerega bi lahko posredoval terorističnim organizacijam. Argument Bushove administracije je očitno prepričal Italijo, ki je odločno podprla politiko Amerike in stopila v koalicijo tistih držav, ki so stale na strani ZDA v iraški vojni.

Italija je ZDA takoj dovolila vojaški transport čez svoje ozemlje in odprla zračni prostor.

15. 4. 2003 je italijanska vlada sprejela odločitev, da na prošnjo Busha in Blaira pošlje v Irak okrog 3 000 mož. Italija pošlje v Irak poleg vojske še 2 000 karabinjerjev.⁴

Kljub dejstvu, da se je Italija odločila za podporo ZDA v iraški vojni, me je zanimala podrobnejša analiza prepričevalnih dejavnosti italijanskih medijskih občil, ki jih mediji uporabljajo, da v takšni meri opravičujejo vojno v Iraku.

Osrednje pozornosti nisem posvetila propagandi kot sredstvu za uresničevanje zunanjepolitičnih ciljev držav, ampak propagandi v komunikacijskem procesu, s katerim si posamezna država prizadeva doseči razumevanje lastnih sporočil pri javnosti, preprečiti nerazumevanje le-teh in nenazadnje doseči njihovo podporo. Cilj propagande je v tem primeru doseči primarno podporo lastnim interesom.

V diplomski nalogi sem analizirala številne prispevke o iraški vojni, ki so jih širila italijanska medijska občila. Pozornost pri analiziranju le-teh sem usmerila v odkrivanje neresnice propagandnih sporočil oz. odkrivanje propagande med italijanskimi mediji v iraški vojni. Posvetila sem se tako propagandi, ki so jo širili italijanski nacionalni mediji, kot propagandi

---

³ <http://www.ruleless.com/cgi-bin/rull.exe?a=6&b=3&msgid=220&SeS=19318918389-673229513475>.

⁴ <http://www.pmlt.it/carabinieriiraq.htm>.

privatnih oz. zasebnih medijev. V analizi propagande si pomagam s teoretičnim modelom za preučevanje propagande.

V sklopu preučevanja propagande, ki so jo izvajali italijanski nacionalni mediji, se je pokazalo, da so italijanski nacionalni mediji tesno povezani z levo usmerjenimi državnimi institucijami. Na drugi strani pa so privatni oz. zasebni mediji, ki so povezani z desno orientiranimi državnimi institucijami (Silvio Berlusconi).

Veliko literature sem našla na medmrežju. Pri posredovanju virov mi je bil v veliko pomoč Carlo Giubitoso, toskanski novinar, ki je odgovarjal na moja številna vprašanja.

2. METODOLOŠKI OKVIR

2.1. Predmet in cilj analize

V nalogi je pozornost osredotočena na propagando in vlogo medijev med vojno v Iraku, in sicer na primeru italijanskega medijskega prostora. Predmet analize je vloga medijev in psihološko propagandni vplivi italijanskih medijev na italijanske državljane. S sekundarno analizo propagandnih sporočil sem skušala določiti objektivnost in korektnost informacij italijanskih medijev. Zanimalo me je predvsem, v kolikšni meri so bili italijanski mediji pri informiranju o iraški vojni v službi »resnice« in informiranja kot golega nizanja poročil o dejanskih dogodkih.

Cilj diplomske naloge je analizirati propagando, ki se je pojavljala v zvezi z iraško vojno v italijanskih množičnih medijih in s pomočjo teoretičnega modela za preučevanje propagande predstaviti rezultate analize. Rezultat analize naj bi pokazal, ali je propaganda v zvezi z iraško vojno sploh prisotna v italijanskih nacionalnih in privatnih medijih, kateri mediji so v večji meri vpleteni v vojno propagando, kako le-ta vpliva na državljane Italije in v kakšni meri je propaganda zavajajoča.

2.2. Hipoteze

Osnova diplomske naloge so naslednje hipotetične predpostavke:

1. Množični informacijski mediji v italijanskem prostoru izvajajo vojno propagando v zvezi z iraško vojno.
2. Italijanski privatni oz. zasebni mediji, katerih lastnik je Silvio Berlusconi, so v večji meri vpleteni v vojno propagando v zvezi z iraško vojno.
3. Propaganda v primeru iraške vojne je v italijanskih nacionalnih medijih bolj učinkovita kot propaganda v zasebnih medijih.
4. V Italiji je vojna propaganda v zvezi z iraško vojno nasploh manj učinkovita, ker medijska pluralnost omogoča raznovrstnejše informacije, posledično pa je javno mnenje o iraški vojni diferencirano.

2.3. Pristop in uporabljene metode

Skozi pojmovno-terminološke opredelitve sem predstavila dejanske psihološko-propagandne prijeme italijanskih medijev, uporabljene v vojni v Iraku, ter tudi angažiranost medijev v Italiji. Podala sem osnovni okvir, skozi katerega sem predstavljene mehanizme na primeru vojne v Iraku postavila v realen prostor in čas ter nakazala njihovo delovanje v praksi.

V teoretičnem delu naloge sem definirala posamezne koncepte, ki so pomembni za razumevanje tematike diplomskega dela. Tako sem definirala pojme propaganda, vojna propaganda, mediji, vojna, pri čemer sem uporabljala metodo analize sekundarnih virov in deskriptivno metodo. Pri konceptu vojne propagande sem podrobneje opisala teoretični model za preučevanje propagande, ki je temeljna teoretična osnova analize. Pri opisovanju propagandnega modela sem izvajala sekundarno analizo znanstvenih del, ki preučujejo propagando: Malešič (1997), Jowett in O'Donnell (1986) ter Splichal (1975).

V četrtem delu naloge sem z zgodovinsko analitično metodo kronološko predstavila zgodovinsko ozadje ameriške politike vodenja vojn, bistvo in okoliščine, ki so pripeljale do iraške vojne. Ta del mi je bil v pomoč pri ugotavljanju namena zunanjepolitične strategije Amerike v primeru iraške vojne.

V peto poglavje sem umestila prispevek Italije v iraški vojni. Predstavila sem stališče in pomoč Italije v iraški vojni. V nadaljevanju sem analizirala italijanski medijski prostor. Z

deskriptivno analizo sem označila delitev italijanskega medijskega prostora na nacionalno in privatno oz. zasebno televizijo. Pri zasebni televiziji sem v kratki kronologiji želela predstaviti privatizacijo televizije in pomen lastnika privatnih medijev. V primeru italijanskega tiska sem posamezna tiskana občila označila samo glede na njihovo politično pripadnost.

V šestem delu sem s pomočjo tabele predstavila propagandne prispevke italijanskih občil v zvezi z iraško vojno. Ureditev besedila s pomočjo tabele mi je bila v pomoč pri pregledu nad kvantiteto ponovljivosti posameznega italijanskega vira pri izvajanju propagande v zvezi z iraško vojno. Sledi praktična izvedba primerjave propagande v zvezi z iraško vojno, ki zajema pregled italijanskega tiska, televizijskih in radijskih prispevkov in spletnih strani (obdobje od 19. 3. 2003 do 9. 6. 2004). V ta namen sem analizirala 39 člankov italijanskega tiska, 29 prispevkov italijanskih televizijskih dnevnikov in drugih oddaj in več kot 300 člankov na italijanskem spletu.

V ključnem delu naloge sem izvedla primerjavo rezultatov analize vsebine propagandnih sporočil, s teoretičnim modelom za preučevanje propagande. Posledično sem italijanskim medijem, ki so izvajali propagando v zvezi z iraško vojno, pripisala elemente propagande, ki so bili opaženi v analizi propagandnih sporočil. Primerjalno analizo sem opravljala na osnovi teoretičnega propagandnega modela. Analizirala sem propagandne prispevke italijanskih medijev v obdobju od 19. 3. 2003 do 9. 6. 2004. Zaradi prevelike kvantitete, sem uspela analizirati le tiste prispevke, ki so očitno izvajali vojno propagando. Podatke za analizo italijanskih tiskanih medijev sem dobila na spletu. Skupno sem analizirala 215 spletnih strani dnevnikov La Repubblica, La Stampa, Il Corriere della Sera, L'Espresso iz zgoraj navedenega obdobja. Analizirala sem tiste televizijske prispevke o vojni v Iraku, ki sem jih osebno spremljala in tiste, ki sem jih našla v arhivu posamezne italijanske medijske postaje. Posebej sem analizirala italijanske nacionalne in privatne postaje.

V osmem poglavju sem s pomočjo raznih anket, ki so jih izvajale številne organizacije na italijanski populaciji v zvezi z iraško vojno, analizirala odzive občinstva na razne propagandne tehnike, ki sta jih uporabljali italijanska nacionalna in privatna televizija.

Zaključni del je namenjen končni analizi in vrednotenju propagandne dejavnosti v zvezi z iraško vojno v Italiji. Na podlagi analiziranega gradiva sem podala temeljne ugotovitve in ovrednotila zastavljene hipoteze.

3. TERMINOLOŠKO-POJMOVNE OPREDELITVE

3.1. Propaganda

3.1.1. Definicija propagande

Najširše bi propagando lahko označila kot organizirano akcijo vplivanja na vrednostne, ideološke in druge komponente javnosti. V bistvu je propaganda usmerjena k določenim ciljem skupin.

Mnogi znanstveniki so razpravljali o pojmu propaganda, katerih zaključki so bili velikokrat različni. Nekateri pod propagando štejejo vse prispevke v katerikoli obliki, ki nekoga prepričujejo, drugi pa pod propagando štejejo le tista sporočila, ki so lažna.⁵

Problemi, ki se med posameznimi teoretiki pojavljajo glede definiranja propagande se kažejo v delitvi ciljev, h katerim je propaganda usmerjena; v tem kontekstu se upoštevajo predvsem ekonomski, politični in vojaški cilji. Kljub temu, da se med avtorji pojavljajo določene razlike v definiranju propagande, se v definicijah pojavljajo komponente, ki so skupne definicijam različnih avtorjev.

»Propaganda je zavestno sprožena in uravnana kampanja, ki naj pripravi ljudi do tega, da bodo sprejeli neko stališče, čustvo in vrednoto« (Vreg, 1973: 249).

»Propaganda se približuje reklami v tem, da poskuša ustvariti, spreminjati ali utrjevati mnenja in da se od nje izposoja del sredstev; razlikuje se v tem, da ima politične cilje in ne komercialnih« (J. M. Domenach v Splichal, 1975: 23).

Definicije propagande so se spreminjale z razvojem novih propagandnih tehnik, postopkov in z uporabnostjo ali uporabo propagande na novih področjih družbenega življenja, obenem pa tudi s spreminjanjem družbenih okvirov, v katerih sta se pojavljala propaganda in raziskovanje propagande (Splichal, 1975: 21).

Harold Lasswell (Splichal, 1975: 22) pravi, da »propaganda poskuša vplivati na stališča velikih množic ljudi o spornih vprašanjih, ob katerih se organizira določena skupina«.

Lumeley (Splichal, 1975: 22) meni, da je »propaganda promocija, prikrita na tak ali drugačen način glede na 1. svoje poreklo in izvornost, 2. vsebovane interese, 3. uporabljene metode, 4. prezentirano vsebino in 5. rezultate, ki zadevajo žrtve.«

---

⁵ <http://propagandacritic.com/articles/ww1.demons.html>.

Vlado Benko (Splichal, 1975: 23) definira propagando kot »načrtno organizirano širjenje mišljenj in stališč v pisani, govornjeni ali akcijski obliki, katerega namen je pridobivati posameznike, skupine ali razrede v posameznih državah ali mednarodni skupnosti za politične, ideološke, ekonomske, kulturne, religiozne in druge cilje držav in mednarodnih organizacij.«

Daugherty in Janowitz (Malešič, 1997: 32) definirata propagando kot »načrtno razširjanje sporočil, informacij, posebnih argumentov in pozivov, formuliranih tako, da vplivajo na prepričanja, mnenja in dejanja določenih skupin.« Propagando uvrščata med psihološko vojskovanje.

Jawett in O'Donnell (Malešič, 1997: 36) jo definirata kot »nameren in sistematičen poskus oblikovati zaznave, preusmerjevati spoznanja in usmerjati vedenje za doseg odgovora, ki podpira namen propagandista.«

Raziskovalna skupina Obramboslovnega raziskovalnega centra (Malešič v Grizold, 1998: 192) je označila propagando »kot načrtovano, namerno in sistematično prizadevanje, ki je usmerjeno v oblikovanje zaznav, manipuliranje z dejstvi in organiziranje vedenja, tako da izzove odgovor javnosti, ki ustreza interesom in nameram propagandista.«

Za primerjavo naj navedem še eno novejšo definicijo propagande, in sicer jo Ellul (Vreg, 2000: 117) definira kot »celoto metod, ki jih uporablja skupina z namenom, da bi svojo akcijo aktivno in pasivno vključila v množico posameznikov, ki jih s psihološkimi manipulacijami psihološko povezuje in vključuje v organizacijo.«

3.1.2. Vojna propaganda – propaganda v vojni

Pri poskusu definiranja propagande so se pojavile različne definicije, ki so propagando opisovale kot nadaljevanje vojne z drugačnimi sredstvi.

Tako razumevanje propagande je bilo skladno z razumevanjem vojne kot nujnega sredstva za reševanje družbenih konfliktov in porajanjem osvajalnih ali imperialističnih ideologij, ki so doživele svoj vrh s tezo nemškega nacionalizma o superiornosti nordijske rase in zahteve po novi delitvi sveta.

Vsekakor se je v obeh svetovnih vojnah in v drugih vojnih konfliktih izkazalo, da je vojna propaganda, poleg kvalitete in kvantitete oboroženih formacij, pomemben faktor vpliva v vojni. V prvi vrsti se s propagando dviga morala lastnih oboroženih enot, hkrati pa se skuša

vsaj psihično zlomiti nasprotnika. V namen, da bi psihično zlomili nasprotnika, so javnosti velikokrat posredovane nerealne in neobjektivne informacije, katerih cilj je preprečiti zmedo in strah pred nasprotnikom.

Daugherty in Janowitz (Splichal, 1975: 49) definirata psihološko bojevanje kot »načrtno uporabo propagande in drugih akcij za vplivanje na mnenja, čustva in vedenje sovražnih, nevtralnih ali prijateljskih tujih skupin, na način, ki podpira uresničevanje nacionalnih namer in ciljev.«

Splichal (Splichal, 1975: 65) definira propagando »kot obliko množičnega komuniciranja, v kateri komunikatorji zavestno in z organiziranim delovanjem s pomočjo ideološke rabe jezika poskušajo dosegati vnaprej določene zaželene oblike mišljenja in vedenja (pripravljenosti na delovanje ali delovanje samo) ciljnih skupin, ki so določene s cilji in usmerjenostjo propagande.«

Propaganda je v vojnih razmerah vsekakor pomemben pripomoček oboroženega spopada, hkrati pa tudi faktor vplivanja na učinkovitost le-tega. Vendar je tudi v obdobjih relativnega miru propaganda pomemben del vojne.

Prav propaganda je danes najbolj razširjena prvina sodobnega vojskovanja. Le-ta se skoraj nikoli ne pojavlja kot propaganda z jasno določeno vsebino in cilji; cilji in vsebina so zamaskirani. Glede na to, da se propaganda deklarira po tajnih kanalih, bi lahko rekla, da je njena vsebina družbeno negativna, da je usmerjena v destrukcijo (posebno za tistega proti kateremu je naravnana).

Kris in Leites (Šiber, 1992: 123) navajata, da ima vojna propaganda dva osnovna cilja.

1. Prvi cilj naj bi bil ustvarjanje skupinske identitete, povečanje čustvene navezanosti do domovine, prepričanje posameznika, da zaupa vodstvu, prepričevanje javnosti, da verjame v vojni cilj.
2. Drugi cilj pa je razvrednoti vpliv nasprotnika na aktivnosti lastne skupine. Vpliv se razvrednoti z vnašanjem nadzora v nasprotnika, zmanjševanjem samozavesti nasprotnikovega prebivalstva, diskreditacijo vrednot in ciljev nasprotnika.

S. Splichal je v članku »Od Malvinov do Slovenije« dejal, da je »bistvo vojne propagande v utemeljevanju nujnosti oz. potrebnosti vojaške intervencije oz. oboroženega odpora v vsakem

primeru političnega nasilja. Pri tem je kajpak popolnoma nepomembno ali se določena komunikacijska dejavnost deklarira za propagandno ali se skriva za nevtralistično pojmovanim 'objektivnim poročanjem'.«

Po obdelanih definicijah vojne propagande bi izpostavila predvsem naslednje značilnosti vojne propagande. Propaganda predstavlja poskus sistematičnega vplivanja na mišljenje, je organizirana, bolj ali manj skrbno načrtovana akcija. Je neke vrste miselno nasilje in pritisk. Namenjena je množicam in širši javnosti ter je interesno pogojena. Moč propagande se prenaša preko množičnih medijev. Moderna propaganda se razširja preko klasičnih kanalov informiranja, kot so časopisi, plakati, letaki, radio, televizija, internet, filmi ipd. ter ustno prek govoric in političnih smešnic.

3.1.3. Model za preučevanje propagande

Tabela 3.1.: Model za preučevanje propagande

ELEMENTI PROPAGANDE	POVEZANOST S PROPAGANDNIM SPOROČILOM
propaganda in ideologija <ul style="list-style-type: none"> • propaganda in nacionalizem • propaganda in religija • propaganda in interpretacija zgodovine rutinske laži kolektivna in selektivna izguba spomina klasična propaganda protipropaganda obtoževanje in diskreditacija nasprotnika teorija zarote	neposredna povezanost s propagandnim sporočilom
uporaba jezika kritičnost do vira informacij ikonografija kompatibilnost vizualne in tekstualne informacije konstrukcija nacionalnega spomina kdo je »drugi«	posredna povezanost s propagandnim sporočilom
kontekst propagande javnost propagandist in struktura propagandne organizacije	Okolje propagande

Vir: M. Malešič (ed.), (1997): Propaganda in War. Styrelsen for psykologiskt forsvar, Stockholm.

Propaganda in ideologija

Po Splichalovem mnenju sta bila buržuazna in industrijska revolucija pomembna faktorja pri pojavu propagande. Buržuazna revolucija je prinesla pojav množičnih ideologij v družbo, industrijska pa razvoj komunikacij. Začetna in očitna povezava med ideologijo in propagando se je pojavila med francosko revolucijo (1789), ki je od takrat naprej ostala bistvo propagande. Splichal se navezuje na Ellula in Domenacha, ki verjameta, da so socialni miti in ideologije predpogoj za nastanek propagande (Malešič, 1997: 40).

Za odkrivanje ideologije v propagandi mora raziskovalec najprej najti prepričanja, vrednote, razpoloženja in vedenja, ki so do določene mere v določeni družbi skupna. Glavni cilj propagande je, da so propagandistove ideologije pri ljudeh sprejete (Jowett in O'Donnell, 1999: 281-282).

V kontekstu odnosa propaganda in ideologija je pomembno, da se ne spregleda pomena vere in reinterpretacije zgodovine (Malešič, 1997: 40).

Rutinske laži

Gre za ponavljanje lažnih dogodkov, dejstev in števil, ki javnosti ustvarjajo napačno sliko realnosti (Malešič, 1997: 46).

Propagandist preko medijev z lažnimi podatki zavaja javnost, pri kateri skuša preusmeriti mnenje. Največkrat se izvaja propagando za doseg določenih političnih ciljev.

Kolektivna in selektivna izguba spomina

Zadeva sposobnost pozabljanja dejstev in števil. Podatki, ki jih prikaže propagandist, ne ustrezajo realnosti (Malešič, 1997: 46).

Veliko poročil ne navaja npr. vzrokov določene vojne. Propagandisti 'pozabljajo' navajati takšne podatke, saj se zavedajo, da s časom ljudje pozabijo določene stvari in takrat jih je najlažje zavajati.

Klasična propaganda

Zajema opisovanje in prikazovanje nasprotnikovih hudodelstev (Malešič, 1997: 46).

Propagandisti se zavedajo učinka strahu in maščevanja na ljudeh, ko prikazujejo hudodelstva, ki jih izvaja sovražnik. Zavedajo se, da bodo ljudje na podlagi klasične propagande spremenili mnenje in še povečali svoje sovraštvo do nasprotnika. Ljudje bodo lahko s tako manipulacijo preusmerili mišljenja v dejstva naperjena zoper sovražnika. To pomeni, da je propagandist dosegel svoj cilj.

Protipropaganda

Je negativni odziv na medijsko dejavnost nasprotne strani in nevtralnih medijev (Malešič, 1997: 46).

Protipropaganda cilja na uničenje nasprotnikovega političnega subjekta in na uničenje nasprotnikove propagande. Pri svojem delovanju uporablja razne tehnike. Odkriva nasprotnikovo strategijo in tematiko, ki jo nasprotnik razglasa, odkriva in napada nasprotnikove šibke točke, označuje nasprotnikova propagandna protislovja in javno smeši nasprotnika (Mihailović, 1984: 114-115).

Obtoževanje in diskreditacija nasprotnika

Z obtoževanjem in diskreditacijo skuša propagandist po eni strani prikazati pravilnosti in pravičnost svojih akcij, po drugi pa označuje nepravilnosti in kršitve nasprotnika.

Teorija zarote

S propagando se skuša prepričati javnost, da je žrtev proti njej uperjene zarote.

Uporaba jezika

Pri proučevanju propagande moramo biti pozorni tudi na posebne prijeme ali metode, s katerimi si propagandisti prizadevajo povečati učinek svojih komunikacijskih dejavnosti. V kriznih razmerah morajo biti le-te preproste. Tako npr. uporabljajo izraze, ki si jih ni težko zapomniti. Uporaba jezika je element, ki je posredno povezan s propagandnim sporočilom, saj je za učinkovitost le-tega značilna ideološka raba, torej zavestno selektiven zapis sporočila v določenih simbolih (Splichal, 1979: 51-55).

Jezik je zelo učinkovit propagandni element. Uporaba jezika lahko daje občutek moči in nadrejenosti. Propaganda je povezana z emocionalnim izražanjem, četudi nekateri raziskovalci propagande trdijo, da je emocionalna propaganda bolj učinkovita, če je usmerjena na neizobraženo javnost (Malešič, 1997: 43).

Kritičnost do vira informacij

Naslednji element, ki mora biti analiziran pri študiju propagande je vir informacij. Potrebno je biti pozoren na kredibilnost virov in kako je kredibilnost uporabljena. Tudi v najbolj kredibilnih virih se uporablja selekcija in se z njimi lahko manipulira. Ljudje so naklonjeni informacijam, ki jih dajejo vodilne osebnosti. Ko nek vir doseže kredibilnost na enem, ga ni težko nadalje uporabiti za izvajanje propagande na drugem področju (Malešič, 1997: 46).

Ikonomografija

Ikonomografija je tudi ena izmed tehnik propagande, ki vzbuja občutke na emocionalnem področju, skozi proces podzavesti ali asociacije. Tu govorimo o vizualnih simbolih vodstva, izdelanih z namenom, da bi spodbudili določene občutke (Malešič, 1997: 46).

Kompatibilnost vizualne in tekstualne informacije

»Temeljni namen propagandista je, da poenostavi podobo vojne in jo naredi razumljivo povprečnemu gledalcu. Na podlagi takšnega stereotipiziranja vojne je možno predvideti sliko, ki spremlja besedilo, tako da je vojna kljub množici drugih informacij, predstavljenih javnosti, televizijsko nevidna« (Malešič v Grizold, 1998: 197).

Kdo je drugi

»Propagandni mehanizem v tem primeru uporablja zelo preprosto matrico 'mi' in 'oni'. Druga stran je prikazana kot popolnoma nesprejemljiva, kot nekaj, kar ogroža preživetje in obstoj naše (nacionalne) skupnosti. Na tej točki mehanizem (de)konstrukcije nacionalnega in kolektivnega spomina in hkrati pozabe deluje najmočnejše« (Malešič v Grizold, 1998: 197).

Javnost

Vsaka analiza propagande mora vsebovati analizo populacije, kateri je propaganda namenjena. Da bi bila propaganda učinkovita, se le-ta mora prilagoditi značaju izbrane populacije. Politična kultura izbrane populacije določi, kakšne propagandne taktike moramo uporabiti za učinkovitost propagande. Potencialna učinkovitost propagande je odvisna od določenega segmenta izbrane populacije. Tradicionalna propaganda je namenjena splošni javnosti, moderne metode propagande pa so namenjene posebnim interesnim skupinam, kulturnim elitam, posamezniku, najvišjim družbenim slojem (Malešič, 1997: 45).

Vitalnega pomena za propagandista je pozitiven odziv javnosti. Propagandni prispevki so najbolj učinkoviti, ko so v njih izražene ideje, katere izbrana populacija čuti kot svoje (Malešič, 1997: 45).

Enako pomembna za preučevanje propagande je tudi analiza in razumevanje sprejetih norm v izbrani populaciji. Te norme izvirajo znotraj izbrane populacije in so rezultat vrednot in prepričanj sprejetih znotraj populacije (Malešič, 1997: 45).

Skupinske norme temeljijo na različnih bazah, odvisnih od skupnih interesov, ki vežejo skupino. Socio-psihološka raziskava o dinamikah posameznih skupin je pokazala, da člani izbrane skupine ostanejo zvesti skupini, tudi če skupina sprejme odločitve, ki niso v skladu z

normami in vrednotami. Lastnosti takšnih skupin propagandisti z lahkoto izkoriščajo (Malešič, 1997: 45).

Propagandist in struktura propagandne organizacije

Propagandist je tisti, ki zagotavlja novice. »Skladno s propagandnim modelom je javno pojavljanje dovoljeno zgolj elokventnim in komunikativno kompetentnim oz. tistim, ki so se sposobni gibati znotraj parametrov, ki jih vsiljuje želja po nadzoru prevladujoče interpretacije dogodka, iz katere vsak posameznik izvleče svoje razumevanje informacij, ki jo ponuja občilo. Namen propagandista je, da z zmanjševanjem števila razpoložljivih virov informacij zmanjša število možnih interpretacij dogodka na absolutni minimum« (Malešič v Grizold, 1998: 198).

Zgolj na propagandnih sporočilih je zelo težko razkriti strukturo propagandne organizacije (Malešič v Grizold, 1998: 198). Trdimo pa lahko, da je učinkovita propaganda odvisna od močne centralizacije organizacije, ki nenehno predvaja enako vsebinsko poročilo. Propaganda kot panoga ima visoko centralizirano vodstvo, razporejeno v hierarhično lestvico, podobno drugim velikim organizacijam (Malešič, 1997: 44).

3.2. VOJNA

3.2.1. Definicija vojne

Vojna je oborožen spopad, v katerega sta vključena najmanj dva subjekta, državi oz. organizirani in oboroženi skupini, če govorimo o državljanski vojni. Ponavadi je vojna posledica političnega konflikta ali določenih interesnih teženj, npr. ozemeljskih.

Vojne so se v zgodovini pojavljale kot nepogrešljivo sredstvo za reševanje družbenih konfliktov in meddržavnih sporov ter kot sredstvo, prek katerega si je eden od subjektov vključenih v vojno skušal nad drugim subjektom pridobiti politično ali vojaško moč ter si prisvojiti dobrine, do katerih je čutil upravičeno lastništvo.

Z razvojem tehnike in znanosti, z napredkom oborožitvene tehnologije so tudi vojne postale čedalje bolj uničujoče in totalne. Kljub katastrofalnim posledicam le-te pa ne moremo trditi, da se je grožnja pred naslednjo vojno zmanjšala.

Definicij, ki opredeljujejo vojno, je veliko. Ena izmed mnogih narekuje, da je vojna »oborožen spopad med državami, katerih cilj je doseči politično nadvlado s sredstvi, predvidenimi po mednarodnem pravu« (Mrkić, Prelević, Begović, 1981: 183).

Po Clausewitzu je vojna »akt sile, s katero nasprotnika primoramo, da izpolni našo voljo« (Clausewitz, 1985: 75-76).

V nadaljevanju so prikazane številne definicije vojne različnih teoretikov.⁶

- Cicero pravi, da je vojna »tekmovanje ob uporabi sile«.
- Hugo Grotius pa meni, da je »stanje tekmovanja med državama ob uporabi sile«.
- Lewis Richardson opredeli vojno kot »množično pobijanje«.
- Quincy Wright jo označuje kot »nasilni dotik dveh posebnih, toda podobnih teles«. Njegova novejša definicija se glasi: »Sodobna vojna je pravno stanje, ki enako omogoča dvema ali več skupinam voditi spopade ob uporabi sile.« »Sodobna vojna je pravno stanje in oblika spopada, v katerem se izraža visoka stopnja pravne enakosti, sovraštva in nasilja v odnosih med organiziranimi človeškimi skupnostmi.«
- Louis Renault jo utemelji kot »seštevek prisilnih ukrepov, s katerimi vsaka vojskujoča se stran skuša drugo podrediti svoji volji.«
- Smilja Avramov meni, da je vojna oborožen spopad med državama za doseganje politične premoči ter s pomočjo sredstev, ki jih dovoljuje mednarodno pravo.
- Bronislav Malinovski jo razlaga kot »spopad kultur, oblikovanih kot neodvisna plemena ali narodi.«
- Definicija iz Vojne enciklopedije (1975) se glasi: »Vojna je kompleksni in intenzivni družbeni spopad, ki ga povzročajo razredna, gospodarska in politična protislovja, in s katerim ob množični uporabi oboroženega boja, skušajo razredi, države, narodi, uresničiti svoje gospodarske in politične smotre. Temeljna vsebina vojne je oboroženi spopad.«
- Gaston Bouthoul jo pojmuje kot »oborožen in krvav boj med organiziranimi človeškimi skupnostmi, ki ima lastnosti medotičnosti, organiziranosti, omejenosti v prostoru in času ter surovosti.« Gre za »večji oborožen spopad, ki izpolnjuje naslednje pogoje: v njo je vpletena več kot ena država, prostorsko obsega več kot eno prestolnico ali eno pokrajino (več subjektov), traja več kot 1 leto, povzroči več kot 1000 mrtvih, ima pomembne

---

⁶ http://sl.wikipedia.org/wiki/vojna#ostale_definicije_vojne.

notranjepolitične (sprememba režima) ali zunanjepolitične posledice (aneksija, odcepitev, neodvisnost...).

- David Singer jo opredeljuje kot »mednarodni (meddržavni) oborožen spopad, ki se ga udeleži najmanj ena neodvisna država – članica mednarodne skupnosti, in ki povzroči najmanj tisoč mrtvih.«
- Istvan Kende meni, da gre za »oborožen spopad, ki hkrati zadovoljuje naslednja merila: vsaj na eni strani se vojskujejo regularne oborožene sile države ali vlade, na obeh straneh je prisoten oborožen boj, oboroženi spopadi regularnih in/ali partizanskih enot potekajo načrtovano.«
- Anton Bebler pa razlaga: »Vojna je izredno zaostren družbeni spopad, v katerem se družbene skupnosti (plemena, ljudstva, razredi, rasne, etnične, verske in druge skupnosti), gibanja, države in združenja držav kontinuirano in organizirano na vseh straneh borijo za uveljavitev svojih ciljev, ob pretežni uporabi množičnega oboroženega boja, ki po obsegu in posledicah bistveno presega druge oblike oboroženega nasilja, na isti ravni družbenega razvoja in vojaške tehnologije.«

Vojne se najpogosteje klasificirajo glede na cilje (omejeni in radikalni cilji), glede na obseg angažiranih vojskujočih se strani ter velikost prostora, na katerem poteka vojna (vojna lokalnega porekla in svetovna vojna) ter glede na vrsto oborožitve uporabljene v vojni (konvencionalna in nuklearna vojna).

V nalogi obravnavam vojno kot kompleksen družben pojav, katerega nepogrešljivi del so tako elementi vojne kot tudi propagandni mehanizmi. Mediji kot specifična vrsta orožja skušajo razširjati propagando in z njo vplivati na civilno prebivalstvo ter jim vsiliti mišljenje.

3.3. MEDIJI

3.3.1. Definicija medijev

»Množični mediji so v moderni družbi predvsem instrument manipuliranja. Prek njih se manipulira s psihološkim individuom, da sprejme vojno ali da postane pristaš diktature, po drugi strani pa tudi, da kupi nov proizvod, da se podredi novi potrebi. Množični mediji producirajo hitro zorenje novih potreb« (Todorovič, 1974: 49).

»Mediji so naši sodelavci. Brez njih bi bili nemi, gluhi in slepi. Svet bi o nas vedel le toliko, kolikor bi mu lahko osebno sporočili, to pa ne bi seglo prav daleč. Tudi naše poznavanje sveta

bi bilo omejeno na osebne izkušnje. Obstoj in razvoj organizacij, ki so večje od delovne skupine, v kateri se vsi osebno poznajo, sta odvisna od medijev. V tem smislu so vse organizacije medijske organizacije. Nekatere izmed njih pa povezovanje med nami in našim okoljem opravljajo kot svojo osnovno dejavnost« (Verčič, Zavrl, Rijavec, 2002: 149).

»Množični mediji omogočajo javno komuniciranje« (Erjavec, 1998: 16).

V sodobni družbi so mediji izredno pomembni in predstavljajo pomembno vlogo informiranja, komuniciranja širše množice. Mediji so v moderni družbi nepogrešljivo sredstvo komunikacije. Prek radia, televizije, časopisja idr. se skuša vplivati na množice, na njihovo mnenje in delovanje.

Številni mediji so značilen fenomen, ki so omogočili »množično kulturo« (Vreg, 1990: 39), ki se je pojavila v 19. stoletju z oblikovanjem politične demokracije.

Množice oz. javnost so vsakodnevno bombardirane s številnimi informacijami iz vseh sfer življenja. Podjetja, politične stranke in država preko množičnih medijev s propagando odkrito manipulirajo množico v skladu s svojimi interesi in hotenji, da zavest ljudi in njihovo mišljenje izgubita svojo spontanost ter da človek dejansko postane produkt nešteti propagandnih vplivov.

4. VOJNA V IRAKU

4.1. Ozadje in zgodovina konflikta

11-ega septembra je bil izveden teroristični napad na Združene države, kjer je izgubilo življenje okoli 3 000 ljudi. Ameriške obveščevalne službe so imele dovolj podatkov, da so odkrile glavnega krivca za teroristični napad. Osama bin Laden⁷, vodja mednarodne teroristične organizacije Al Kaida, je Ameriki sicer že več let napovedoval vojno, toda kaj takega ni nihče pričakoval.

---

⁷ Osama bin Laden, ki naj bi bil v času sovjetske okupacije Afganistana sodeloval z Američani, se je po letu 1991 prelevil v največjega ameriškega sovražnika. Leta 1990 je podprl iraškega diktatorja Sadama Huseina. Leta 1992 je napovedal džihad, sveto islamsko vojno proti krščanskemu Zahodu, ZDA in Izraelu. Leta 1995 je v Savdski Arabiji pred ameriškim vojnim oporiščem v mestu Ridžad eksplodiral tovornjak z razstrelivom. Ubitih je bilo 5 Američanov. V Savdski Arabiji je izvedel teroristični napad na ameriško vojaško oporišče. Leta 1998 je bin Laden v Afganistanu uril že več kot 7 000 prostovoljcev za sveto vojno. Avgusta 1998 sta pred ameriškima veleposlaništvoma eksplodirala dva tovornjaka. Leta 2000 so samomorilski teroristi v pristanišču v Jemnu napadli ameriško vojno ladjo USS Cole. V eksploziji je bilo ubitih 17 ameriških vojakov.

Le redki posamezniki in manjše nevladne organizacije so teroristične napade označile kot kazen za ameriško zunanjo politiko. Večina javnega mnenja v islamskih državah pa je napade podprla in jih razumela kot legitimno bin Ladnovo vojno proti ameriški politiki, ki na Bližnjem vzhodu podpira judovsko državo Izrael.

V Washingtonu so nekaj dni po napadu zatrjevali, da imajo trdne dokaze o Osami bin Ladnu, savdskem milijonarju, krivcu grozljivih terorističnih napadov. ZDA so zato od talibanskega režima v Afganistanu zahtevale njegovo izročitev. Američani so trdili, da ima bin Laden v Afganistanu celo laboratorije, v katerih poskuša razviti kemično in biološko orožje. Po tedanjih ameriških podatkih naj bi se bin Laden skrival v okolici Kandaharja.

Talibanski režim je ostro zavrnil vse obtožbe. Vodja talibanov mula Omar je izjavil, da gre za napad na islam. Teden dni po terorističnem napadu so oblasti v Pakistanu, ki so nekoč podpirale talibane, potrdile, da se Osama bin Laden skriva na jugu Afganistana. ZDA so nato napovedale vojaško akcijo proti bin Ladnovim silam in proti talibanskemu režimu, ki je nudil zaščito in oporo teroristični mreži Al Kaida.

V veliki vojaški zavezniški akciji v Zalivu je bila zlomljena iraška vojaška moč, iraški diktator Husein pa je moral ponižan in premagan opustiti svoje načrte. Osama bin Laden je bil razočaran, še bolj pa ga je jezilo, da je njegova domovina Savdska Arabija gostila ameriške čete. ZDA so poskušale v času predsednika Bila Clintona aktivno vzpostaviti mir na Bližnjem vzhodu. Kljub grožnjam islamskih skrajnežev Clinton ni pristal na umik ameriške podpore Izraelu.

Osama bin Laden je začel po zlomu Iraka pospešeno načrtovati teroristične napade na ameriške cilje (februarja 1993 je izvedel prvi napad na World Trade Center v New Yorku). Sledil je teroristični napad v Somaliji.

Ameriški analitiki so ocenili, da je bin Ladnu potrebno napovedati vojno, sicer bo nadaljeval z napadi. Ameriški strokovnjaki za varnost so Clintonu predlagali protiteroristično akcijo v Sadanu. Ameriška administracija je skupaj s Savdsko Arabijo oblastem v Sudanu zagrozila s povračilnimi ukrepi, če ne predajo ali izženejo bin Ladna in njegovih pripadnikov Al Kaide. V strahu pred ameriški grožnjami je Sudan popustil in prosil bin Ladna, da preseli sedež Al Kaide v drugo državo. Ta pa je besen znova pozval vse muslimane, naj začnejo sveto versko vojno proti Ameriki.

Osama bin Laden je imel na razpolago samo dve državi, ki bi lahko njemu in več sto pripadnikom teroristične organizacije ponudili zatočišče: Irak in Afganistan. Izbral je Afganistan.

Ameriški strokovnjaki so trdili, da se bin Ladnova učinkovitost in operativnost s selitvijo v Afganistan ne bosta v ničemer zmanjšali. Strinjali so se, da bi bin Ladna lahko ustavili le s hitro protiteroristično akcijo na jugu Afganistana. Namesto tega je Clintova administracija sprejela pospešen satelitski nadzor Afganistana in varnostnim službam ukazala iskanje vseh povezav s teroristično mrežo Al Kaida.

Teroristični napadi so se nadaljevali in analitiki za varnost so Clintona obvestili, da novih terorističnih napadov ni mogoče preprečiti. Strinjali so se, da je vojaška intervencija proti Al Kaidi nujno potrebna.

11. septembra 2001 je teroristična organizacija Osama bin Ladna izvedla napad na ZDA. Velika večina uglednih svetovnih političnih, vojaških in ekonomskih analitikov je napovedala, da ZDA preprosto nimajo izbire, da morajo nekaj storiti in se upreti bin Ladnu.

Posledice terorističnega napada so se pokazale tako na gospodarstvu kot na ekonomiji Amerike. Vrednost dolarja je takoj po terorističnih napadih začela padati, kar je resno ogrozilo ne samo stabilnost ameriškega, temveč tudi evropskega, japonskega in azijskega trga.

Oktobra 2001 so vse vlade držav Evropske Unije v strahu pred posledicami terorizma podprle veliko protiteroristično vojno ameriške vlade. S sistematičnimi letalskimi napadi so popolnoma zlomili talibanske sile v Afganistanu, da niso bile sposobne vzpostaviti niti rezervnih položajev.

Po padcu talibanskega režima so Američani odkrili na tisoče dokumentov, ki so jih za seboj pustili talibani in bin Ladnovi sodelavci. Odkrili so 39 laboratorijev, v katerih so poskušali razviti kemično orožje in neko vrsto radiološke bombe. Na podlagi dobljenih podatkov so lahko zelo dobro spoznali delovanje teroristične mreže Al Kaida. Bin Ladna niso ujeli (Areh, 2002).

4.2. 11. 9. 2001, povod ZDA za napad na Irak

George Bush je na republikanski konvenciji v New Yorku začel govor z evokacijo 11. septembra. »Poznali smo Sadamovo zgodovino agresije in podpore terorizmu. Poznali smo njegovo dolgo zgodovino iskanja in uporabe orožij za množično uničevanje. In vemo, da 11. september od nas zahteva drugačno mišljenje: z nevarnostjo Ameriki se moramo spopasti preden bo prepozno« (Milharčič-Hladnik, 2004: 1).

11. september je celemu svetu poznan kot datum, ko je bil na ZDA izveden teroristični napad. Dogodke 11. septembra 2001 je v živo spremljalo na stotine milijonov ljudi. Vsi smo bili osupli zaradi neverjetnega nasilja. Televizijske mreže so neprestano ponavljale posnetke, kako sta letali treščili v dvojčka Svetovnega trgovinskega centra in kako sta se nebotičnika pozneje zrušila.

11. septembra 2001, nekaj po 10 uri po washingtonskem času, je ameriško obrambno ministrstvo objavilo kratko sporočilo: *Obrambno ministrstvo se še naprej odziva na napad, ki se je začel danes ob 9:38.* Novinarji Reutersa, ki so bili prvi na prizorišču, so poročali, da je na Pentagon strmoglavil helikopter. Nekaj minut pozneje je obrambno ministrstvo sporočilo, da gre za letalo. Trajalo je nekaj ur, preden je novo imenovani poveljnik skupnega poveljstva ameriških oboroženih sil general Richard Myers povedal, da je bilo 'samomorilsko letalo' boeing 757 200 last družbe American Airlines, da je bila številka letala 77, da je poletelo z letališča Dulles v Washingtonu in da je bilo namenjeno v Los Angeles. Kontrola poletov je izgubila zvezo z njim ob 8:55. Kontrolorji poletov Zveznega urada za letalski promet (FAA) so povedali novinarjem Christian Science Monitorja, da se je boeing 757 okrog 8:55 spustil na višino slabih 1000 metrov in se ni več odzival na navodila. Oddajnik letala je obmolknil, zato so sprva domnevali, da je napaka v električnem napajanju onеспособila krmilni mehanizem letala. Toda pilot, ki na odzive ni odgovarjal, je v presledkih vklapljal radijski oddajnik in takrat je bilo slišati moškega z močnim arabskim naglasom, ki mu je grozil. Letalo se je obrnilo proti Washingtonu, potem pa so za njim izginile vse sledi. V veliki zmed, ki je vladala, so na sedežu FAA menili, da se sporočilo iz Washingtona nanaša na drugo ugrabljeno letalo, ki je letelo proti New Yorku. Kar pol ure je trajalo, preden so dojeli, da gre za še tretjo ugrabitev in šele takrat so obvestili vojaške oblasti. Nesporazum jim je vzel 29 dragocenih minut. Na zaslišanju pred senatnim odborom za obrambo 13. septembra poveljnik skupnega poveljstva oboroženih sil general Richard Myers ni odgovoril na vprašanje, kaj so naredili, da bi letalo prestregli. Senatorji so sklepali, da letalstvo ni ukrepalo. Poveljstvo severnoameriške letalske obrambe (NORAD) je 14. septembra objavilo sporočilo, s katerim je želelo zapomniti praznine, ki so zevale v Myersovem spominu. NORAD je trdil, da so sporočilo o ugrabitvi prejeli ob 9:24 in da sta iz oporišča Langley v Virginiji nemudoma poletela dva lovca F-16, toda da niso natančno vedeli, kje je boeing in so lovca poslali na sever. Po naključju naj bi ga opazilo vojaško transportno letalo, ki je vzletelo iz predsedniškega oporišča Saint Andrews. A takrat je bilo že prepozno. Kako naj verjamemo, da ameriški radarski sistem ni sposoben zaznati boeinga v premeru 10 milj? In če je že boeing premagal prvo oviro, bi ga morali sestreliti, ko se je bližal Pentagonu. Varnostni ukrepi v

okolici obrambnega ministrstva so seveda najstrožja vojaška tajnost, prav tako ukrepi za varovanje. Tam sta nameščeni dve lovski eskadrilji 113, bojna skupina vojaškega letalstva in 321. napadalna bojna skupina mornariškega letalstva. Sestavljajo ju lovci F-16 in F/A18, ki boeinga nikakor ne bi smeli pustiti v bližino Pentagona.⁸

V naslednjih dneh so vladni uslužbenci pričeli dajati novinarjem številne informacije, ki so osvetlile dogajanja.

11. septembra je umrlo nekaj tisoč ljudi, v Afganistanu pa se je začela povračilna vojna. Veliko je nejasnih stvari, mnogo je nasprotij. Javnost pa se kljub nejasnostim oklepa uradnih razlag, ki jih podaja ameriška vlada, ki meni, da so vse nejasnosti samo posledica prekrivanja podatkov zaradi nacionalne varnosti.

ZDA so v odzivu na 11. september z utemeljitvijo pravice do samoobrambe vzpostavile zgodovinsko koalicijo za preureditev talibanskega režima v Afganistanu in uničenje mednarodne teroristične organizacije Al Kaida. 18 mesecev pozneje je šla Busheva administracija znova v vojno, tokrat z namenom odstraniti režim Sadama Huseina. ZDA so skupaj z zavezniki 20. 3. 2003 napadle Irak.

»Napad na Irak so koaličijske sile poimenovala Operacija iraška svoboda (Operation Iraqi Freedom). Koaličijske sile so raketirale palače Sadama Huseina in vojašnice republikanske garde. Napadale so tudi iraške sisteme protizračne obrambe, radarje, raketne sisteme, poveljstva in položaje iraškega topništva na jugu Iraka« (Areh, 2004: 139).

Iraška vojna naj bi bila preventivna vojna

Bush poudarja, da so v času hladne vojne lahko obvladovali grožnjo s strategijo ustrahovanja in nadzora. Vendar je mnogo težje ustrahovati sovražnika, ki nima države. Misli na terorizem.

Sklepi so seveda napačni. Mnenje, da današnje gverilske tolpe bolj ogrožajo ZDA kot takratna Sovjetska Zveza, oborožena z več kot tisoč kosi nuklearnih balističnih raket, ki so bile naperjene v vsako ameriško mesto, je precej nelogično, če ne nesmiselno. Prav tako je napačna trditev, da je pojem 'preventivna' vojna plod neke nove doktrine, ki jo narekujejo nove svetovne razmere. Kot tudi poskus, da bi se takšno politiko označilo za obrambne ukrepe. Močno v desno usmerjeni so že v času hladne vojne zagovarjali podobno politiko in zavračali politiko nadzora. Zagovarjali so agresivno politiko uporabe vojaškega pritiska ter ekonomske in politične prevrate, s katerimi bi spodkopali stabilnost Sovjetom naklonjenih režimov in tako

---

⁸ http://www.cangura.com/knjigarna/politika/11_september_-_VELIKA_LAŽ_ZDA_php

destabilizirali Sovjetsko Zvezo. Nasledniki takšne ideologije predstavljajo danes glavno politično in vojaško silo v državi.

Preventivno vojno proti Iraku ali katerikoli drugi državi nikakor ne narekuje nenaden porast terorizma, ki je vse prej kot nov pojav v svetu. Dejansko je razpad Sovjetske Zveze ZDA odprl novo priložnost, da si z vojaško superiornostjo zagotovi ustrezne zaloge nafte, življenjsko pomembnih virov in globalno nadvlado.⁹

Irak ima orožje za množično uničenje

Predsednik ZDA trdi, da Irak poseduje širok arzenal biološko kemičnega orožja in je tik pred razvojem atomske bombe.

Trdijo, da ni dvoma o tem, da ima Sadam orožje za množično uničenje, da ga kopiči zato, da bi ga uporabil proti ZDA in njenim prijateljem ter zaveznikom. Ni dvoma tudi o tem, da ga bodo agresivne ambicije pripeljale v vojaške konflikte s sosedomi.

S takšnim retoričnim trikom spretno prikrije dejstvo, da daje le izjave brez dejanskih dokazov, s katerimi bi lahko podprl svoje trditve. Dvoma ni le o tem, da do sedaj še ni bilo ustreznih dokazov za zgornje trditve, vsekakor ni bilo podanih nikakršnih dokazov s strani ameriške vlade.¹⁰

Sadam Husein in kemično orožje

Ameriški uradniki opisujejo Sadama kot demona, obenem pa zanemarjajo dejstvo, da je bil iraški voditelj večji del 80-ih let 20. stoletja tesen zaveznik ZDA. Washington je prav tako podpiral Irak v vojni z Iranom (1981-1988). Husein je le marioneta CIE, ki se je izneverila ameriškim interesom in jo sedaj potiskajo na stran mednarodnih izobčencev.

Enako usodo so dodelili še Manuelu Noriegu iz Paname, Mohammedu Farahu Aididu iz Somalije, Osami Bin Ladnu, islamskemu fundamentalistu, ki so ga Američani oskrbovali za boje proti sovjetskim silam v Afganistanu.

Ko je Sadam Husein uporabil kemično orožje proti iranskim silam in iraškim Kurdom v poznih 80-ih letih, je uporabil znanje in taktične principe ZDA. Takratna Reaganova administracija je celo blokirala poskus senata, da bi proti Iraku uvedli sankcije zaradi poboja Kurdov.

---

⁹ http://www.ljudmila.org/globala/novice/index.php?u=10.10.2002_gremo_na_irak_dick_cheney&s

¹⁰ http://www.ljudmila.org/globala/novice/index.php?u=10.10.2002_gremo_na_irak_dick_cheney&s

Ameriška vodilna elita je ocenila, da bi bil takratni radikalni islamski režim Irana večja grožnja od iraškega. Po vojni se je pozornost izčrpanega Irana preusmerila na sekularni nacionalistični režim Bagdada, ki je svojo moč črpal iz zalog nafte.

Vojaški štab ZDA, ki ga je takrat vodil sedanji zunanji minister Colin Powell, je že mnogo pred iraškim napadom na Kuvajt izdelal načrte za intervencijo v Perzijskem zalivu.

Obstajajo tudi navedbe, da so ZDA pomagale Sadamu Huseinu v razvoju biološkega orožja. Leta 1998 je konservativni francoski časnik Le Figaro poročal, da sta sredi 80-ih tako ZDA kot Francija oskrbovali Irak s sevi bakterij vraničnega prisada (antraks). Raziskovalci centra iz Rockvilla v Marylandu, kjer hranijo ameriške seve, so potrdili navedbe.¹¹

Ameriška osvoboditev Afganistana

Američani označujejo ameriško vojno v Afganistanu kot dokaz, da so ameriški motivi za napad na Irak nesebični in humani. V Afganistanu naj bi svet videl, da Američani ne nastopajo kot osvajalci, ampak kot osvoboditelji.

Video posnetki in poročanja novinarjev govorijo drugače. Še vedno se beležijo vojni zločini. Ameriške vojaške sile in politični voditelji so odgovorni za poboje na stotine zajetih talibanskih vojakov. Na stotine talibanov so zaprli za nedoločen čas. ZDA zavestno kršijo Ženevsko konvencijo. Afganistanu vlada obupna lakota in anarhija med seboj sprtih voditeljev plemenskih skupin. Kljub vsem visoko moralnim načelom, katerim naj bi sledili Američani, je zelo razviden njihov bistveni cilj iraške vojne, to je nafte. Po 11. septembru 2001 so ZDA v imenu vojne proti terorizmu napadle Afganistan. V istem času so v sosednjih, z nafto in zemeljskim plinom bogatih državah postavile vsaj 13 novih vojaških baz. Izbira vsekakor ni naključna. Dvigovanje pritiska ZDA znotraj Varnostnega sveta Združenih narodov (VS ZN) dviguje tudi pritisk v ameriškem kongresu. Kritični so tudi nekateri člani kriznega štaba bivšega predsednika Busha starejšega (1989-1993), ki so pred dobrim desetletjem, leta 1991, podprli (prvo) zalivsko vojno.¹²

ZDA še vedno obupno iščejo tiste 'prave' prijeme, s katerimi bi dokončno prepričali tako svojo, predvsem pa svetovno javnost v potrebnost napada na Irak. Najprej 30, potem 40,

---

¹¹ http://www.ljudmila.org/globala/novice/index.php?u=10.10.2002_gremo_na_irak_dick_cheney&s.

¹² www.ljudmila.org/globala/novice/index.php?u.

kasneje več kot 45 zaveznic. Držav je še več, mnoge namreč želijo ostati v diskretni senci. »Koalicija je širša kot tista v prvi zalivski vojni,« je eden glavnih argumentov Bushove administracije. Povedano drugače, če je prva 'mного manjša' koalicija dobila mednarodno podporo, je današnja mnogo širša koalicija, že sama po sebi zadostna mednarodna podpora in zato moralno sprejemljiva in legitimna. Gre res za koalicijo, ki se bori za sveta načela svobodnega sveta ali za koalicijo držav, ki brani predvsem svoje odnose z edino supersilo na svetu?

Odgovora na to vprašanje seveda ne bomo nikoli izvedeli. Zaenkrat je dobro vedeti, katere države podpirajo ameriško agresijo v Iraku in katere so proti. Italijanska politična elita agresijo v Iraku nedvomno in absolutno podpira.

5. ITALIJA V IRAŠKI VOJNI

5.1. Prispevek Italije k iraški vojni

Republika Italija je ena izmed najtesnejših zaveznic ZDA pri vodenju iraške vojne. Italija je ZDA dovolila vojaški transport čez svoje ozemlje in odprla svoj zračni prostor. Italija je v Irak poslala okrog 3 000 mož.¹³ Predsednik italijanske vlade Silvio Berlusconi, podjetnik in hkrati lastnik mreže zasebnih televizijskih postaj, odločno podpira politiko ameriškega predsednika Busha in v primeru Iraka potrjuje, da je bila vojaška agresija na Irak neizogibna.

»Italijanski premier Silvio Berlusconi je včeraj v italijanskem parlamentu predstavil stališče vlade glede morebitnega vojaškega posredovanja v Iraku.

Berlusconi je Irak označil za *'življenjsko nevarnost Bližnjemu vzhodu in svetu v celoti'*, razorožitev režima v Bagdadu pa je potrebno po njegovem mnenju izsiliti, če drugače ne gre, z uporabo sile. Poslanci so premierov govor večkrat prekinili – člani njegove desnosredinske koalicije s ploskanjem, poslanci levousmerjene opozicije, ki ostro nasprotuje Berlusconijevemu stališču glede Iraka pa z vzklikanjem protivojnih gesel in dvigovanjem protivojnih plakatov.

Poslanec opozicijske stranke Zelenih je danes z mirovno zastavo celo stekel do govorniškega govora in prekinil sejo, zaradi česar je moral zapustiti dvorano.

---

¹³ <http://www.pml.i.it/carabinieriiraq.htm>.

'Nedvomno se soočamo z najtežjo mednarodno krizo po drugi svetovni vojni,' je poudaril Berlusconi. *'Na kocki so varnost zahodnega sveta, boj proti terorizmu in življenje številnih vojakov,'* je še zatrdil premier, Evropo pa pozval, naj ne nasprotuje ameriški politiki glede Iraka, saj je trdno zavezništvo demokratičnih držav sedaj bistvenega pomena. Italija si ne želi vojne, vendar si hkrati noče zatiskati oči. Berlusconi je izrazil tudi upanje, da bodo Združeni narodi prevzeli odgovornost za ohranjanje svetovnega miru in, če bo potrebno, z novo resolucijo odobrili ustrezno uporabo sile.¹⁴

Dobro leto po začetku iraške vojne je Silvio Berlusconi še vedno prepričan o pravilnosti vojne, ki kljub grozotam, ki so doletele italijanske karabinjerje v Nasiriji¹⁵ in italijanske talce. Vedno bolj ponavlja Bushove besede, mnenje, politiko. Busha skuša prikazati kot politika, ki naj bo vsem za zgled.

Italijanski premier Silvio Berlusconi je razodeval osebne skrivnosti ameriškega predsednika Georgea Busha.

Tisti, ki ne poznajo ameriškega predsednika, ga velikokrat ne razumejo in se ne zavedajo, da je zelo čustven človek, je po poročanju Reutersa v televizijskem intervjuju za RAI 3 razodeval predsednik italijanske vlade Berlusconi.

Bush naj bi bil povsem običajen možakar, družinski človek, mož, oče dveh otrok, ki ju ima zelo rad. Globoko v sebi pa naj bi čutil veliko bolečino zaradi številnih ameriških žrtev v Iraku.

Hvalospevi na račun ameriškega predsednika so bili del priprav na Bushev obisk Italije naslednji petek. Številni italijanski nasprotniki vojne v Iraku napovedujejo masovne proteste. Berlusconi je Italijanom razložil, da zahod ni agresor, temveč se zgolj brani in skuša izkoreniniti terorizem.

Berlusconi je zavrnil vse zahteve po odpoklicu italijanskih vojakov iz Iraka. Glede neobstoječega iraškega orožja za množično uničevanje je dejal, da ga je Irak lahko zlahka uničil ali izvozil. Sicer pa je bil po Berlusconijevem mnenju glavno orožje za množično uničevanje v Iraku Sadam Husein, slednjega pa jim je uspelo ujeti.¹⁶

---

¹⁴ <http://www.mladina.si/dnevnik/32059/>.

¹⁵ <http://www.porto.it/news/2003/carabinieri/attentato.htm>. 12. 11. 2003 ob 10:40 so teroristi napadli sedež italijanskih policistov v Iraku. V stavbo italijanskih policistov se je najprej zaletel tovornjak s cisterno, za njim pa še avto-bomba. Vozili sta prevažali od 150 do 300 kilogramov eksploziva. Umrlo je 19 Italijanov, in sicer 12 policistov, 5 vojakov in 2 civilista.

¹⁶ <http://www.mladina.si/dnevnik/46362/>.

5.2. Italijanski medijski prostor

Za Italijo je značilna medijska pluralnost tako pri tiskanih občilih kot pri televizijskih in radijskih. Dovoljene so vse vrste medijev. Italija predstavlja izjemen primer delitve medijskega prostora na privatne in nacionalne medije. Večina jih je v privatni lastnini. Poglavitna značilnost italijanskih medijev je njihova očitna delitev glede na politično pripadnost.

Z deskriptivno analizo italijanskega medijskega prostora (katera medijska občila se pojavljajo v italijanskem medijskem prostoru, ali so odvisna od vladajoče elite in kako občila vplivajo na javno mnenje) sem ugotavljala, kakšno težo imajo posamezni mediji pri izvajanju propagande. Na kratko povedano, za analiziranje vpliva propagande ni dovolj analizirati sporočilo občil, ki vsebuje propagando, temveč tudi medijski prostor.

5.2.1. Značilnosti italijanskega medijskega prostora

RAI

Nacionalna italijanska televizija RAI ima že od svoje ustanovitve monopol, ki je v rokah vladajoče stranke. RAI vsebuje tri programe: RAI 1, RAI 2 in RAI 3.¹⁷

MEDIASET

Mediaset je privatna italijanska mreža v lasti Silvia Berlusconija. Vsebuje štiri programe: CANALE 5, ITALIA 1, RETE 4 in ITALIA 7, preko katerih Berlusconi vodi svojo politiko.¹⁸

Razvoj Berlusconijevega medijskega imperija

Zanesljivo lahko trdimo, da je bil Berlusconi prvi v Italiji, ki je s svojim načrtom ustvaril mrežo zasebnih televizijskih postaj, konkuriral javni televiziji RAI (Montanelli in Cervi, 2001: 47).

---

¹⁷ http://www.comunisti-italiani.it/informazione/corso_nazionele.htm.

¹⁸ http://www.comunisti-italiani.it/informazione/corso_nazionele.htm.

Začetek Berlusconijeve televizijske avanture je povezan z njegovim prvim projektom Milano 2. V moderni stanovanjski četrti je leta 1978 vpeljal kabelsko televizijsko postajo Telemilano, ki je ženam prezaposlenih poslovnežev predvajala kuhinjske recepte.

Napredoval je postopoma. Ko je ustavno sodišče leta 1976 ugotovilo, da javna televizija RAI s svojimi programi ni ustregla gledalcem na lokalni ravni, je parlament julija 1976 sprejel Zakon 202, ki je priznal pravico zasebnim televizijam, da predvajajo program na lokalni ravni. Berlusconi je uspešno izkoristil nastalo poplavo zasebnih televizijskih postaj in leta 1979 odkupil od znanega italijanskega distributerja Goffreda Lombarda okrog 300 filmov, ki niso bili še predvajani na televiziji, nato pa jih po nizkih cenah prodajal zasebnim lokalnim televizijam. V zameno je zahteval predvajanje oglasov o novo ustanovljenem podjetju Publitalia 80. S pridobljenim denarjem je omogočal razvoj svojih televizijskih postaj. Leta 1978 je ustanovil še zasebno holdinško družbo Fininvest. Leta 1980 je iz Telemilana razvil CANALE 5, leta 1982 je kupil še ITALIA 1 od založnika Edilia Rusconija, dve leti kasneje pa še televizijo RETE 4 od založniške hiše Mondadori.

CANALE 5 in ITALIA 1 sta kmalu pokrila eno tretjino italijanskega televizijskega občinstva, javno televizijo sta dohitela tudi v prodaji oglaševalnih spotov.

Berlusconijev televizijski monopol je bil leta 1983 že izrazito očiten, čeprav se je njegovih nevarnih posledic zavedal le malokdo.

Berlusconijeva moč na tržišču je rasla iz dneva v dan, tako da so mu Italijani nadeli naziv »vaša televizijska visokost«.

Svoj imperij je širil tudi preko italijanskih meja. V Franciji je kupil televizijo La Cinq (1986), v Nemčiji Telefun (1987) in v Španiji Telecinco (1989).

Berlusconijev Fininvest se sčasoma preimenuje v Mediaset, ki danes zaposluje tisoče ljudi, ima pravico neposrednega oddajanja po celotnem italijanskem ozemlju. Več kot dve milijardi evrov letno iztrži samo od oglasov marketinške agencije Publitalia.

Nacionalna televizija RAI skupaj z levimi političnimi strankami ne popušča. Večkrat so že predlagali referendum o sistemu televizij, s katerim bi po eni strani odstranili Berlusconija – televizijskega urednika, po drugi pa Berlusconija – političnega nasprotnika.

Danes je Berlusconi pravi monopolist nad informacijo, in sicer je poleg MEDIASET-a še lastnik MEDIASTE SPA in PUBLITALIA (reklamni podjetji), ALBACOM (20% lastnik telefonije), MONDADORI, EINAUDI, LE MONNIER, SPERLING&KUPFER (uredništva), JUMPY, NETWORKING (spletni iskalniki).¹⁹

---

¹⁹ <http://digilander.libero.it/sedemargherita/bainfor.htm>.

Italijanski tisk

LA REPUBBLICA, L'UNITA, IL MANIFESTO in L'ESPRESSO so v lasti politične levice. IL CORRIERE DELLA SERA in LA STAMPA podpirata politiko Berlusconija. IL GIORNALE je v lasti Berlusconijevega brata. IL MESSAGGERO je v lasti rimske politike. Sledijo časopisi, ki podpirajo politiko nerazvitega juga: LA SICILIA, IL GAZZETTINO, IL MATTINO, IL SECOLO XIX.²⁰

Tabela 5.1: Italijanski medijski prostor

Italijanska tiskana občila		Televizija	Radijski programi
Il Corriere delle Alpi	Il Giornale di Calabria	RAI – nacionalni programi	105
Il Corriere della Sera	Il Giornale di Lecco	• RAI 1	Radio 101
La Repubblica	Il Giornale di Sicilia	• RAI 2	Capital
La Gazzetta dello sport	Il giorno	• RAI 3	DeeJay
Il Corriere Lavoro	Il centro	MEDIASET – privatne postaje	Dimensione Suono
Il Corriere Salute	Il Foglio	• CANALE 5	Italia Radio
Il Corriere Telematico	Il Messaggero	• ITALIA 1	Latte Miele
Le Cronache	Il Mondo	• LA7	Nova Radio
Il Diario della Settimana	Il Piccolo di Trieste	• RETE 4	Popolare Network
Lo Dolomiten	Il Sole 24 Ore Milano	DRUGE PRIVATNE POSTAJE	Radicale
La Donna Moderna	Il Popolo	• MTV	Radio Donna
La Famiglia Cristiana	Il Tempo	• RETE A all music	Radio Italia
Il Gambero Rosso	L'Espresso	• Telereggio	Radio Maria
La Gazzetta del Sud	L'Unita'	• Super 3	Radio Rai
		SATELITSKI TELEVIZIJSKI PROGRAMI	RTL 102.5
		• ASTRA	
		• EURO NEWS	
		• RAISAT	
		• SKY TV	
		• JIMMY	

Vir: www.mediastudio.it/navigazione/radio_tv.htm.

²⁰ http://comunisti-italiani.it/informazione/corco_nazionale.htm.

Iz tabele 5.1. lahko vidimo, da v Italiji velja pluralnost medijev. Dejstvo je, da se večina italijanskih medijev deli na politično pripadnost svoje elite.

Značilnosti medijske pluralnosti v Italiji

V Evropskem parlamentu je Komisija za kulturo velikokrat izrazila zaskrbljenost glede medijske pluralnosti in politične pripadnosti italijanskih medijev. Značilna so neodobranja pripadnosti privatnih medijev Berlusconiju in pripadnost nacionalne televizije RAI vodilni politični eliti. V tem kontekstu govorimo o ogrožanju demokracije.²¹

6. ANALIZA PROPAGANDNIH SPOROČIL

Analizirala sem prispevke, ki vsebujejo propagandna sporočila v italijanskih občilih v zvezi z iraško vojno v obdobju od 19. 3. 2003 do 9. 6. 2004. V istem obdobju sem preučevala članke iz raznih italijanskih tiskanih virov ter iskala razne televizijske in radijske prispevke, ki so vsebovali propagando v zvezi z iraško vojno. V analizo sem vključila le primere, ki so vsebovali propagandno sporočilo. Prispevke, ki ponazarjajo propagandno sporočilo v zvezi z iraško vojno, sem našla pri branju italijanskih časopisov, poslušanju italijanskih poročil, v arhivih raznih časopisov, ki so dostopni preko interneta. Pri iskanju propagandnih sporočil v zvezi z iraško vojno mi je bil v veliko pomoč italijanski novinar Carlo Giubitoso, s katerim sem stopila v stik preko interneta. Redno me je opozarjal na članke, ki so vsebovali propagando sporočilo v zvezi z vojno v Iraku. Carlo Giubitoso je toskanski novinar, ki se ukvarja s prepoznavanjem vojne propagande v italijanskem medijskem prostoru (Mediawatch). Redno sodeluje v organizaciji Peacelink.

Pri prevajanju člankov, televizijskih prispevkov in drugih vrst sporočil s propagandnim kontekstom v zvezi z vojno v Iraku iz italijanskega jezika sem povzela bistvo propagandnega sporočila. Propagandna sporočila v zvezi z iraško vojno sem uredila v tabelo. Tabelo sem razdelila v tri stolpce. V prvi stolpec sem navedla datume propagandnih sporočil po vrstnem redu od 4. 3. 2003 do 9. 6. 2004. V drugem stolpcu sem zaradi večje preglednosti nad viri propagande navedla ime vira, kjer sem propagandno sporočilo našla. V tretji stolpec pa sem

---

²¹ <http://osservatoriosullalegalita.org/04/docum/026euroinfo.htm>.

umestila kratek povzetek iz italijanščine prevedenega propagandnega sporočila v zvezi z iraško vojno.

Podčrtani viri prispevkov pripadajo italijanskim nacionalnim občilom, ne-podčrtani pa privatnim občilom. Pri nekaterih propagandnih sporočilih v zvezi z vojno v Iraku sem dodala svoj komentar, katerega sem dala pod narekovaje.

Tabela 6.1: Propagandna sporočila v različnih italijanskih medijih

Datum prispevka	Vir prispevka	Propagandno sporočilo
4. 3. 2003	TG 5	Objavijo slovar z razlago nekaterih pojmov, ki jih bi morala javnost razumeti: AL JEZEERA – demokratičen in objektiven iraški medij, BIN LADEN – posebljen satan, morilec, vodja teroristov ipd., KMETJE – živo orožje Sadama, ki za izgovor obdeluje zemljo, vendar so v resnici njegovi vojaki... ²²
18. 3. 2003	TG LA7	Politik Ferrara izjavi, da je edina država, ki ne dovoli preleta letal ZDA čez svoje ozemlje, Avstrija pod vodstvom Haiderja. ²³
19. 3. 2003	LA STAMPA	Dvostranski vojaški sporazum med Italijo in ZDA je bil sklenjen že leta 1998, zato ne obstaja nikakršen dvom glede pomoči ZDA v iraški vojni. ²⁴
20. 3. 2003	LA REPUBBLICA	11. 9. 2001, ko je teroristična organizacija napadla Manhattan, se je pričela vojna na Irak. 18 mesecev so čakali in trpeli grozote

²² <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=970>.

²³ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=417>.

²⁴ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=733>.

		atentata, preden so napadli Irak. Napad na Irak je edina in prava pot. ²⁵
22. 3. 2003	RAI 1 – La vita in diretta	Bush je kristjan, vsako jutro se zbudi zgodaj in bere sveto knjigo – Biblijo. Vsako sredo se zbere s politično elito in skupaj komentirajo dejstva o državah, ki so opisane v Bibliji. ²⁶
23. 3. 2003	TG 5	Prispevek o "namišljenem" terorističnem napadu na vojašnico 101 divizije ZDA v Quatarju. ²⁷
23. 3. 2003	TG 1 ob 23:25	General Carlo Cabigiosu trdi, da je v Iraku kemično orožje, ker je to razglasil Powell. ²⁸
23. 3. 2003	TG 4	Znani TV voditelj Emilio Fede med svojo oddajo velikokrat poroča o ameriških ujetnikih, ki jih mučijo Iranci. ²⁹
24. 3. 2003	IL MANIFESTO	Cilj bombardiranja Američanov je bil podan napačno, vendar so ga na srečo bombardirali, ker se je tam nahajal eden izmed voditeljev lokalnih terorističnih organizacij. ³⁰
26. 3. 2003	RAI NEWS 24, TG5 ob 18:00	Našli so 300 zaščitnih oblek za uporabo kemičnega orožja v bolnišnici v Nasiriji. Poleg zaščitnih oblek so našli še 200 primerov pušk, voz poln orožja in vojaške uniforme iraških vojakov. ³¹
27. 3. 2003	LA REPUBBLICA	Nanašajoč se na članek o najdbi očitnih dokazov za uporabo kemičnega orožja v Nasiriji razkrije novinar načrt Sadama

²⁵ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=457>.

²⁶ www.repubblica.it/online/esteri/iraq_trentotto/zucconi/zucconi.html.

²⁷ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=544>.

²⁸ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=552>.

²⁹ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=556>.

³⁰ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=562>.

³¹ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=597>.

		Huseina, da bi napadel ameriške vojake s kemičnim orožjem, ko bi prišli v Bagdad. ³²
28. 3. 2003	RAI	Prispevki o pravični vojni, o hrabrih ameriških vojaki, hudobnih Iračanih in teroristih, o pacifistih, ki nič ne razumejo in svoje shode uporabljajo le kot izgovor za pijančevanje, razbijanje... ³³
28. 3. 2003	LA REPUBBLICA	Vojak, katerega ime je neznano, pripoveduje o sledih iraškega kemičnega orožja. ³⁴
28. 3. 2003	RAI 2 – EXCELLBUR	Na tržnici v Bagdadu je prišlo do tragedije, RAI komentira pisma ameriških vojakov, ki pišejo svojem, "RAI pozabi na napad tržnice." ³⁵
28. 3. 2003	LA REPUBBLICA	Predsednik vlade proglasi nevarno stanje v Italiji in poziva civilno zaščito na pripravljenost v primeru terorističnih napadov. ³⁶
29. 3. 2003	LA REPUBBLICA	Italijanski novinarji naj bi izginili. "V resnici so bili v hotelu Sheraton v Basri." ³⁷
29. 3. 2003	LA REPUBBLICA	Iračani so veseli prihoda ameriških vojakov, zato jim ponujajo hrano. ³⁸
29. 3. 2003	STUDIO APERTO ob 12:30	Italijanski novinarji – talci Iračanov. ³⁹
30. 3. 2003	LA REPUBBLICA	Berlusconi spoštuje pacifiste, vendar kritizira simbol leveice, izjavi, da je umazan s krvjo. ⁴⁰
30. 3. 2003	www.comedonchisciotte.net	1 200 marincev je že izgubilo življenje v Iraku, kar 5 do 12 ameriških vojakov je

³² <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=627>.

³³ <http://www.rai.it>

³⁴ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=642>.

³⁵ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=652>.

³⁶ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=655>.

³⁷ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=661>.

³⁸ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=655>.

³⁹ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=821>.

⁴⁰ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=673>.

		ubitih na dan. ⁴¹
30. 3. 2003	LA REPUBBLICA	Dva ameriška vojaka sta bila ubita, ko sta odkrila prepovedano orožje na jugu Iraka. ⁴²
1. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Zelo verjetno je, da so kemično orožje Iračani skrili v Sirijo. ⁴³
1. 4. 2003	TG 1, TG 3 ob 14:20	Kamikaze razstrelili dva avtobusa otrok in žensk. ⁴⁴
2. 4. 2003	RAI NEWS	Mrtvi in ranjeni v porodnišnici, vendar ameriška vojska skuša uničiti samo vojaške cilje. ⁴⁵
3. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Iračani naj bi po predelih Bagdada postavljali bombe in jih razstrelili, pozneje pa za ta dejanja obtoževali Američane. ⁴⁶
3. 4. 2003	IL GIORNALE	V bolnišnici v Bagdadu je skrito orožje. ⁴⁷
3. 4. 2003	IL CORRIERE DELLA SERA	Opis ameriških bomb CBU, ki ob razstrelitvi dosežejo zelo majhen prostor in tako niso nevarne za civiliste (največ eden mrtev). ⁴⁸
3. 4. 2003	TELEVIDEO ob 19:28	V Iraku je okrog 8 000 otrok, ki so pripravljani za boj, za ubijanje ipd. Če v Iraku umre veliko otrok, je to posledica samoobrambe. ⁴⁹
4. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Ajatola Ali al-Sistani naroči iraškemu prebivalstvu naj ne strelja na ameriške vojake. ⁵⁰

⁴¹ www.comedonchisciotte.net/modules.php?nome=news&file=article&sid=269&mode=&order=0&thold=0.

⁴² www.repubblica.it.

⁴³ www.repubblica.it.

⁴⁴ www.rai.it.

⁴⁵ http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id_forum=4&id=722.

⁴⁶ http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id_forum=4&id=731.

⁴⁷ http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id_forum=4&id=744.

⁴⁸ http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id_forum=4&id=745.

⁴⁹ http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id_forum=4&id=747.

⁵⁰ www.repubblica.it.

4. 4. 2003	RAI NEWS 24	John Peabody, ameriški oficir, je na jugu Bagdada našel skladišče s paketi belega prahu in dokumente o kemičnem orožju. ⁵¹
4. 4. 2003	www.repubblica.it	Objavijo satelitske posnetke bombardiranega Iraka. "Predelov, kjer so ruševine bolnišnic in tržnic, ni na satelitskih slikah." ⁵²
4. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Kdo je bombardiral iraško tržnico še ni znano, vendar Blair zagotavlja, da bodo krivca našli. ⁵³
4. 4. 2003	RAI EXCELIBUR	Prispevek prikazuje Iračana, ki govori arabsko. Govor je preveden kot obtožba Sadama Huseina, "v resnici Iračan šteje do deset." ⁵⁴
5. 4. 2003	TG 4, LA REPUBBLICA	Dve nosečnici sta se z avto-bombo zaleteli v ameriške vojake in usmrtili tri izmed njih. Kaj vse ne bi naredili ti ljudje za Sadama... ⁵⁵
5. 4. 2003	RAI NEWS 24	Vojaki Velike Britanije so našli na jugu Iraka trupla več sto ljudi, ki so bili pokopani v plastičnih vrečah. Predvidevajo, da gre za žrtve iraškega režima. ⁵⁶
6. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Ruskega konvoja niso napadli Američani, ko so napadli, so se samo branili pred Kurdi. Ubili niso nikogar. ⁵⁷
7. 4. 2003	IL MATTINO	ZDA želijo uveljaviti nov šolski sistem v Iraku, da bi otroke seznanili z dejstvom, kdo je hudoben in kdo dober. ⁵⁸

⁵¹ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=760>.

⁵² <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=766>.

⁵³ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=786>.

⁵⁴ www.liberazione.it/giornale/030508/lb_1_2_d68d.asp.

⁵⁵ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=788>.

⁵⁶ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=806>.

⁵⁷ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=816>.

⁵⁸ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=830>.

7. 4. 2003	STUDIO APERTO	Ameriška zastava plapola na stavbi Sadama Huseina. "Stavba je snemana od daleč. Ameriški vojak pa od blizu in bi se lahko nahajal kjerkoli. Pozneje pokažejo še enkrat stavbo in novinar komentira, da so zastavo verjetno odstranili, da ne bi preveč prizadeli iraške vojake, ki bi lahko postali agresivnejši." ⁵⁹
7. 4. 2003	STUDIO APERTO, TG 5	Kip Sadama Huseina na konju, slika postane nejasna. Novinar komentira, da je padel še en simbol iraškega režima, "v bombardiranju prikazujejo kip v Basri." ⁶⁰
8. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Američani streljajo na hotel, v katerem so novinarji, ker so bili v njem skriti ostrostrelci. ⁶¹
8. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Da so Američani streljali na novinarje ni res, vendar naj bi bil novinarji sami krivi, ker se nahajajo tam, kjer se ne bi smeli. ⁶²
9. 4. 2003	PANORAMA	"Uporabi reciklirane slike o bombardiranju v Jugoslaviji, kot prikaz enega izmed terorističnih napadov." ⁶³
9. 4. 2003	RAI NEWS 24	Novinarji so bili opozorjeni, da je bil hotel Palestina eden od ciljev ameriške vojske. ⁶⁴
9. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Prebivalci severnega predela Iraka veselo sprejemajo ameriške vojake in vpijejo »We love you Bush«, "v resnici vsaka televizija

⁵⁹ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=833>.

⁶⁰ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=835>.

⁶¹ www.repubblica.it.

⁶² www.repubblica.it.

⁶³ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=417>.

⁶⁴ www.rainews24.rai.it/notizia.asp?news_id=35392.

⁶⁵ www.repubblica.it.

		prevaja vpitje drugače." ⁶⁵
9. 4. 2003	RAI	Marinci osvobodijo 150 otrok iz zaporov iraškega režima, nekateri naj bi bili zaprti že več kot pet let. ⁶⁶
10. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Towards freedom, preko oddajnika iz letala ponujajo Iračanom svobodne novice. Bush in Blair v govoru obljubljata Iračanom, da jih bodo rešili, da bodo imeli svobodo govora, pomagali naj jim bi ustvariti prihodnost, potem pa bo ameriška vojska zapustila Irak. ⁶⁷
11. 4. 2003	Vsi časopisi in vsa poročila	Milijoni ljudi se veselijo, ko ameriški vojaki na kip Sadama Huseina obesijo ameriško zastavo. ⁶⁸
11. 4. 2003	RAI NEWS	Iračani vidijo Američane kot rešitelje. Prispevki o Iračanih, ki se zahvaljujejo Američanom. ⁶⁹
12. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Sadam Husein je mogoče mrtev. ⁷⁰
12. 4. 2003	RAI	Sadam Husein ima kemično orožje, ki ga skriva v Siriji, ki je pod vplivom njegovega režima. ⁷¹
14. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Ponovne obtožbe, da ima Sirija kemično orožje, ki je last Sadama Huseina. ⁷²
14. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Sadam je mrtev pod ruševinami bombardiranja, ujeli so njegovega polbrata Watbana Hassana. ⁷³
14. 4. 2003	RAI NEWS	Govor Blaira, ki izraža mnenje o iraški vojni kot edinem možnem načinu rešitve spora. ⁷⁴

⁶⁶ [http://www.Piccolo.quotidianiespresso.it/il piccolo/arch_09 trieste/in01 ppoi.html](http://www.Piccolo.quotidianiespresso.it/il_piccolo/arch_09_triESTE/in01_ppoi.html).

⁶⁷ www.repubblica.it.

⁶⁸ http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id_forum=4&id=892.

⁶⁹ http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id_forum=4&id=900.

⁷⁰ www.repubblica.it.

⁷¹ www.rainews.it.

⁷² [www.repubblica.it/news/red/ultimora/rep nazionale n 361369. html](http://www.repubblica.it/news/red/ultimora/rep_nazionale_n_361369.html).

⁷³ www.repubblica.it/online/esteri/diplomazione/ispezioni/ispezioni.html.

14. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Poveča se pogostost obtoževanja Sirije, da skriva iraško kemično orožje. Sirijo obtožujejo, da je država teroristov. ⁷⁵
15. 4. 2003	RAI	Ameriški vojaki so v Iraku, da bi prinesli mir. ⁷⁶
15. 4. 2003	RAI 1 – Porta a porta	Gost oddaje Allam, Iračan, opisuje ameriško vojsko v Iraku. Opredeli jo kot nevtralnno, kot garant za red in mir. ⁷⁷
15. 4. 2003	LA STAMPA	Sawa, ameriški radio, v arabskem jeziku ažurno prepričuje Iračane, da so ameriški vojaki osvoboditelji. ⁷⁸
15. 4. 2003	LA REPUBBLICA	121 ameriških vojakov je mrtvih, ker so hoteli rešiti Iračane strogega režima. "O številkah mrtvih civilistov pa ni nobenih podatkov." ⁷⁹
16. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Ameriška politična elita zanika, da so Američani streljali na množico civilistov v Mosulu. ⁸⁰
17. 4. 2003	RAI	Američani niso nikoli prečkali meje s Sirijo z namenom, da bi tam ujeli Sadama Huseina. ⁸¹
19. 4. 2003	LA REPUBBLICA	Ameriški vojaki so ponovno našli pokopališče žrtev iraškega režima (Kirkuk). Sadam naj bi ga uporabljal približno deset let. ⁸²
19. 4. 2003	RAI – TG 1 ob 20:00	Prikazujejo usposabljanje karabinerjev, ki se bodo morali v Iraku boriti na fronti. Sledi

⁷⁴ http://www.rainews24.rai.it/notizia.asp?news_id=35618.

⁷⁵ www.repubblica.it/news/ired/ultimora/rep_nazionele.

⁷⁶ <http://rainews24.rai.it>.

⁷⁷ <http://www.rai.it>.

⁷⁸ www.la.stampa.it/edicola/sitoweb/esteri/art.4.asp.

⁷⁹ www.repubblica.it/news/ired/ultimora/rep_nazionele_n_362257.html.

⁸⁰ http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id_forum=4&id=941.

⁸¹ http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id_forum=4&id=946.

⁸² http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id_forum=4&id=952.

		prispevek, ko prikažejo dečka, ki izza vogala strelja z mitraljezom. ⁸³
23. 4. 2003	REDAZIONALE	Bush po iraški intervenciji obljublja nove vojaške intervencije v tistih državah, kjer še vedno delujejo teroristične organizacije. ⁸⁴
24. 4. 2003	PANORAMA	Pino Buongiorno pripoveduje o pravični vojni v Iraku, o povezavi Sadama z Al Kaido in s tem, da je diktator posedoval kemično orožje... ⁸⁵
27. 4. 2003	BBC ITALIA	Ameriški novinarji so našli dokumente, ki dokazujejo povezavo med Sadamom in Bin Ladnom in drugimi terorističnimi organizacijami. ⁸⁶
6. 5. 2003	ITALIA 1	Studio Aperto prikazuje posnetek, ki ga je posnel iraški vojak. Prikazuje mrtve ameriške vojake. ⁸⁷
16. 5. 2003	GIUSEPPE MASCOLI Virgilio news	Obudi zgodbo o ameriški vojakinji, ki so jo Irčani našli ranjeno in porezano. Odpeljali so jo v bolnišnico v Nasiriji, kjer so jo vsak dan pretepali. ⁸⁸
15. 10. 2003	IL MANIFESTO	Objavljena pisma ameriških vojakov. Ti opisujejo, da je v Iraku lepo, da so veseli, ker pomagajo Irčanom, da upajo, da so domači ponosni nanje... ⁸⁹
7. 12. 2003	REDAZIONE	Na zahvalni dan ameriški predsednik Bush streže ameriškim vojakom tipično ameriško hrano na letališču v Bagdadu. Prispevek

⁸³ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=957>.

⁸⁴ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=962>.

⁸⁵ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=777>.

⁸⁶ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=967>.

⁸⁷ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=970>.

⁸⁸ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=978>.

⁸⁹ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=1008>.

		spremlja komentar novinarja, ki skuša opozoriti na dobroto predsednika. ⁹⁰
3. 4. 2004	CANALE 5 – Maurizio Costanzo Show	Intervju beguncev, ki so bežali pred iraškim režimom. Izjavljajo o krutosti Sadama, ko je dal usmrtili 500 Kurdov... ⁹¹
10. 4. 2004	LA REPUBBLICA	Samomorilec se razstrelil v Sadam city. Nekaj ameriških vojakov naj bi bilo mrtvih. ⁹²
9. 6. 2004	LA REPUBBLICA	Teroristični atentat 11. 9. 2001 je Američane prisilil, da so uvedli novo strategijo, ki naj bi temeljila na diplomaciji, pogajanjih... Imenuje se samoobrambna preventiva in prav to ameriški vojaki uporabljajo v Iraku. ⁹³

7. ELEMENTI PROPAGANDE V ITALIJANSKIH MEDIJIH

V nadaljevanju bom primerjala teoretični model propagande z realnostjo v italijanskem medijskem prostoru. Preučila bom prvine modela, ki sem jih našla v propagandnih sporočilih v italijanskih medijih in jih z utemeljitvijo navajala v primerjavi med nacionalnimi in privatnimi oz. zasebnimi mediji v Italiji. Iskala sem elemente, ki so v neposredni in posredni povezavi s propagandnim sporočilom in tiste, ki so povezani z okoljem.

V ta namen sem analizirala televizijska poročanja nacionalnih in privatnih medijev, do katerih imam redni dostop. Nekaj člankov o iraški vojni sem zasledila z branjem časopisov, veliko poročil o dogajanju v vojni v Iraku pa sem našla na spletnih straneh. Analizirala sem okrog 100 člankov italijanskega tiska, 39 od le-teh je vsebovalo propagandno poročilo. Sledila sem italijanskim televizijskim dnevnikom, kjer sem našla okrog 15 prispevkov s propagando, ostala propagandna sporočila sem zasledila na spletu.

⁹⁰ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=320>.

⁹¹ <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=730>.

⁹² <http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=890>.

⁹³ <http://repubblica.it>.

7.1. TELEVIZIJA

7.1.1. Nacionalna televizija RAI

- *Analiza elementov, ki so v neposredni povezavi s propagandnim sporočilom*

Propaganda in ideologija je v italijanskih nacionalnih medijih zelo očitna. Najpogosteje je prisotna kot propaganda in religija. Nacionalna televizija velikokrat povezuje islamsko religijo z vzgojenimi teroristi. Jasno prikazuje agresivnost pripadnikov te religije. Pri raznih incidentih v Italiji velikokrat poudari, kateri religiji pripadajo kršitelji. Takim televizijskim prispevkom občasno sledi prispevek iz Vatikana, kako papež moli, da bi preprečil zlo na svetu. Sledi povezava propagande in interpretacije zgodovine – italijanske vojake v Iraku prikazujejo kot borce za mir in svobodo ter jih povezujejo z italijanskimi vojaki med drugo svetovno vojno. Poročajo o skupnih točkah, kot so: borci za svobodo, pravičnost, pomoč drugim narodom. Primerjajo jih z rešitelji za domovino. V primeru iraške vojne želijo pomagati ljudem, preprečiti terorizem, ki ogroža tudi Italijo, v drugi svetovni vojni pa so se rešili okupatorjev svoje domovine in borili za narod ter njihovo dobro.

Rutinske laži. ZDA in njene zaveznice se v Iraku borijo proti terorizmu, za demokracijo, za pomoč narodu. Italijo, ki sodeluje kot desna roka ZDA, označujejo kot pomočnika ZDA, ki vodi pravično in pošteno politiko. Vedno ostajajo pri mnenju, da je iraška vojna edini način reševanja spora z Irakom. Velikokrat prikazujejo lažne podatke. Američani niso ubili še nobenega civilista, razen v primeru samoobrambe.

Kolektivna izguba spomina. Izguba spomina, kdo je začel vojno (ZDA in ostale zaveznice), napadalec niso več ZDA, ki imajo gospodarski interes, temveč teroristi, ki so 11. 9. 2001 napadli ZDA. Takrat se je začela vojna.

Glede na teoretični model za preučevanje je razvidno, da so ti elementi neposredno povezani s propagandnim sporočilom, in sicer s teorijo obtoževanja in diskreditiranjem nasprotnika.

- *Analiza elementov, ki so v posredni povezavi s propagandnim sporočilom*

Uporaba jezika. Gre za napihovanje čustev, pripisovanje krivde drugi strani in opravičevanje lastnega početja. Sporočilo je vedno opisano z jezo, sovraštvom, negotovostjo...

Kritičnost do vira informacij. V igri ostajajo le tisti viri, ki so se sposobni prilagoditi na prepovedi, kaj je dovoljeno povedati in kako ter kaj ne sme priti v javnost.

Ikonografija. Pošiljatelj propagandnega sporočila preko različnih simbolov skuša javnosti poslati propagandno sporočilo. To so razne oznake ali grbi na avtomobilih, na uniformah, razni spomeniki. Občila RAI so velikokrat pokazala spomenik Sadama Huseina, ki je bil odet

z ameriško zastavo, zatem pa množico, ki je plesala okrog njega. Prikazovali so tudi razne znake humanitarne pomoči, ki so bili cilj napada teroristov itd.

Kdo je drugi. Nasprotna – iraška stran je prikazana kot ena sama teroristična organizacija, kot nesprejemljiva, kot sovražnik, ki ogroža svetovni mir in varnost.

- *Analiza elementov propagande, ki so povezani z okoljem*

Kontekst propagande. Temeljni namen izvajalca propagande je jasna informacija, nezmotljiva, ki naj doseže cilj propagandista.

7.1.2. Berlusconijska televizija

- *Analiza elementov, ki so v neposredni povezavi s propagandnim sporočilom*

Propaganda in ideologija predvsem kot interpretacija zgodovine. Berlusconijski mediji velikokrat obujajo dogodke, ki so povezani z različnimi terorističnimi napadi, večkrat pokažejo atentat na ZDA 11. 9. 2001, prikazujejo ljudi, ki so preživeli teroristične napade in z njihovimi zgodbami vplivajo na javnost. Objavljajo oddaje, ki prikazujejo agresivnost islamske religije. Grozote največkrat opisujejo preko žrtev, malokdaj dogodke komentirajo novinarji sami. *Rutinske laži.* Berlusconi zelo pogosto ponavlja, da se je vojna v Iraku pričela že 11. 9. 2001, da je potrebno pomagati silam zaveznicam, ki se borijo proti terorizmu, da je potrebno pomagati ljudem, ki si želijo demokracije.

Kolektivna in selektivna izguba spomina. Mediji pozabljajo na prispevek ZDA Iraku v vojni z Iranom, ko je bil Sadam Husein tesen zaveznik ZDA.

Protipropaganda. Berlusconijski mediji zanikajo katerikoli napad ameriških vojakov na civiliste, vedno zagovarjajo napad z nujno, da se je ravno v tistem trenutku in prostoru nahajala kakšna skrivna teroristična organizacija, pripravljena za napad.

- *Analiza elementov, ki so v posredni povezavi s propagandnim sporočilom*

Uporaba jezika je prevladujoči element v Berlusconijskih medijih, in sicer očitno napihovanje (ko so bili napadeni italijanski karabinjerji ali ko so zajeli italijanske talce). Po teh medijih niso prikazovali nič drugega kot samo jok svojcev, življenje svojcev, grožnje svojcev o maščevanju nad teroristi s pravično iraško vojno ipd.

Ikonografija. Berlusconijska televizija velikokrat prikazuje razne simbole, brez komentarja, češ da ni potrebna interpretacija. Ti simboli so vedno povezani s terorističnimi

organizacijami. Pri katerihkoli katastrofah, ko naj bi bili vršilci teroristi, Berlusconijska televizija pokaže najprej žrtve, zatem jok in vpitje udeleženi in svojcev, nazadnje pa znak brez komentarja.

Kdo je drugi. Opredeljevanje teroristov, terorističnih voditeljev, Sadama Huseina kot nekaj kar ogroža obstoj miru v svetu.

7.2. Italijanski tisk

Podatke za analizo tiskanih medijev sem dobila večinoma na spletu. Analizirala sem spletne strani vseh italijanskih dnevnikov in drugih časopisov, vendar je pri večini časopisov arhiv nedostopen za širšo javnost. Na približno 150 spletnih straneh sem v obdobju od 19. 3. 2003 do 9. 6. 2004 našla samo 40 primerov propagandnih sporočil.

7.2.1. Tiskana občila levice

- *Analiza elementov, ki so v neposredni povezavi s propagandnim sporočilom*

Vsebina tiskanih občil levice stoji za informacijami nacionalne televizije RAI. La Repubblica, časopis, ki zagovarja politiko levice, se največkrat pojavlja kot izvajalec propagande.

Tudi v tiskanih medijih je najbolj pogosta propagandna prvina *propaganda in ideologija*, in sicer kot propaganda in religija. Islamsko vero povezujejo s teroristi, na drugi strani pa poudarjajo dobro vzgojo krščanske vere. Veliko je opisovanja o delu papeža, kako moli za mir v svetu. Druga pogosta povezava je reinterpretacija zgodovine. Bojevanje italijanskih vojakov v iraški vojni primerjajo z bojevanjem med drugo svetovno vojno. Italijani v iraški vojni občutke in strah druge svetovne vojne. Naslednja prvina po pogostosti so *rutinske laži*. Vojna v Iraku je nujna kot pomoč Iračanom v boju za svobodo, demokracijo. ZDA so pravičen sodnik in hraber vodja. *Kolektivna izguba spomina* je prisotna s tem, da so vojno v Iraku začeli Iračani sami z napadom na ZDA (11. 9. 2001).

- *Analiza elementov, ki so v posredni povezavi s propagandnim sporočilom*

Za italijanske tiskane vire levice je značilna prvina *uporaba jezika*. Tiskani mediji so polni čustveno nabitih besed. Teroristi so označeni z divjaki, pobijalci, posiljevalci. Pripadniki islamske vere pa kot vzgojeni teroristi. Sadam Husein je enačen s tiranom, pobijalcem.

Ikonografija je druga prvina, ki se zelo velikokrat pojavlja v italijanskem tisku. Več strani je ponavadi namenjenih reklamam. Na slikah so ameriški vojaki z iraškimi otroki v naročju. Večkrat so objavljene slike terorističnih napadov, čeznje pa razna protiteroristična gesla, npr. »Stop the terrorism«. Prvina *kdo je drugi* poudarja, da so Italijani opisani kot narod, ki služi pravici, kot narod, ki je v svetu ponos, kot pomočnik ZDA v vojni za mir. Iračani pa kot ena sama vzgojena teroristična organizacija.

7.2.2. Tiskana občila desnice

- *Analiza elementov, ki so v neposredni povezavi s propagandnim sporočilom*

Analizirala sem veliko časopisov, ki so v lasti Silvia Berlusconija in hkrati zagovarjajo politiko desnice. Presenetljivo je spoznanje, da se elementi propagande manjkrat pojavljajo kot v tisku leve.

Propaganda in ideologija je prvina, ki se v tiskanih občilih velikokrat pojavlja. V tem kontekstu se največkrat pojavlja kot propaganda in nacionalizem, poveličanje ljudstva in vojske – hrabrost italijanskih vojakov, požrtvovalnost italijanskega naroda, zgodovinska pomembnost Italijanov, pomoč Italijanov ZDA v iraški vojni, v kateri morajo zmagati, da bodo Iračani svobodni. Manj je bilo zaslediti prvine propagande in ideologije. *Obtoževanje in diskreditacija nasprotnika* je naslednja prvina, ki se velikokrat pojavlja, in sicer v obtoževanju Huseina in Bin Ladna kot vodji teroristov, Iračanov kot narod zlikovcev, vzgojenih teroristov. Tretja prvina po pogostosti so *rutinske laži*. Velikokrat je citiran govor Berlusconija, ki vedno znova opominja, da se je vojna z Irakom pričela 11. 9. 2001, da je šlo za agresijo na nedolžno državo brez nikakršnega vzroka, da so se teroristi spravili na Američane, ker bi radi zavladali svetu... Pri *kolektivni in selektivni izgubi spomina* je pozabljeno, da je bil včasih Husein tesen ameriški zaveznik, na številke mrtvih civilistov v Iraku, na kršenje mednarodnega vojnega prava. *Protipropaganda* poroča o napadih z nujo, vedno so tam, kjer je kakšen napad, kjer so teroristi.

- *Analiza elementov, ki so v posredni povezavi s propagandnim sporočilom*

Uporaba jezika je nedvomno ena bistvenih prvin propagande, ki je prisotna v italijanskem tisku desnice. Veliko je čustveno nabitih izrazov, npr. Huseina preimenujejo v Hitlerja, islamsko vero pa primerjajo s črnimi angeli. *Ikonografija* je naslednja pomembna prvina. Velikokrat najdemo namesto celega naslova, vstavljene simbole (v časopisu Corriere della

Sera sem večkrat zasledila različne simbole, ki so jih vstavljali med besedila, največkrat v primerih terorističnih napadov. Pomena simbola niso natančneje opisovali). Tretja pomembna prвина je *Kdo je drugi oz. označevanje drugega* iraški politični voditelji so enačeni z morilci, izmečki, posiljevalci, imperatorji. Ameriški in italijanski voditelji pa v tisku požanjejo vse možne pohvale in priznanja.

8. RAZLIKE PRI IZVAJANJU PROPAGANDE

Tabela 8.1: Primerjava dnevnikov med nacionalno in Berlusconijsvo televizijo

RAI	CANALE 5, ITALIA 1, RETE 4
dolgi dnevnik	kratki dnevnik
dnevnik o politiki in svetu	dnevnik o Berlusconijsu, politiki, svetu, mnenje Berlusconijsa, življenje znanih oseb, nogomet
komentarji novinarjev	komentarji navadnih ljudi
iraška vojna – grozota	iraška vojna – nuja za rešitev problema
mirno reševanje sporov, arbitraže, pogajanja ipd.	Berlusconijsvi nasveti o reševanju sporov, predvsem s silo, ker so bila druga sredstva že uporabljena in so neučinkovita
možnost terorističnega napada na Italijo	Italija je zaščitena s strani ZDA, tako ni mogoče, da bi bila cilj terorističnih napadov
veliko papeževih govorov	papež je malo omenjen
spoštovanje raznih religij in ljudi drugih rasnih pripadnosti	religija islama = terorizem

Viri: <http://censurati.it/node/view>, <http://brunik.altervista.org>, lastno opazovanje.

Primerjava med nacionalno televizijo RAI in privatno Berlusconijsvo televizijo prikazuje zelo očitne razlike. Glede na zgornjo tabelo bi lahko zaključila, da Berlusconijsva televizija veliko bolj zagovarja politiko ZDA. Vedno je v ospredju mnenje Silvia Berlusconijsa, ki svoja dejanja povezuje z Bushevo politiko. Dnevnik privatnih medijev so veliko bolj približani splošni javnosti, jezik novic je bolj enostaven kot političen.

Nacionalna televizija RAI v nasprotju z Berlusconijevo televizijo komentira novice v bolj političnem jeziku, novice so občutno bolj oddaljene od ljudstva, dnevniki se kažejo kot zahtevnejše oddaje.

Zgoraj navedena tabela prikazuje temeljne razlike v načinu vodenja dnevnikov na nacionalni in privatni televiziji, vendar je učinkovitost izvajanja propagande še vedno nejasna. Ne morem trditi, da je propaganda v privatnih medijih bolj učinkovita, ker je novica bližje ljudstvu. Ravno tako ne morem trditi, da je v nacionalnih medijih propaganda veliko bolj zavajajoča, ker so novice bolj strokovno podane in zato lahko slabše razumljive.

Tabela 8.2: Priljubljenost dnevnikov

Televizijski dnevniki	Število gledalcev v tisočih
TG 1	6400
TG 2	2994
TG 3	3211
TG 4	1244
TG 5	5771
STUDIO APERTO	1373
TG LA 7	228

Vir: www.lavoce.info/news/download.php?cms_pk=7777

Da bi odgovorila na 2. zastavljeno predpostavko, ki pravi, da so privatni mediji v lasti Silvia Berlusconija v večji meri vpleteni v vojno propagando, sem oblikovala tabelo 8.2. Našla sem podatke, ki prikazujejo, da Italijani najbolj sledijo dnevniku TG 1 na nacionalni televiziji RAI. Vendar mi stopnja gledanosti ne pove, ali v novice tudi verjamejo, zato odgovor na zastavljeno vprašanje še ni možen.

Nadaljevala sem z iskanjem rezultatov javnomnenjskih raziskav, ki so jih izvajale nekatere organizacije na določenih italijanskih populacijah. Altvista je 14. 10. 2003 izvajala telefonsko anketo. Klicali so 1 000 Italijanov, od katerih so skušali vedeti, katero politično elito podpirajo (ali Berlusconijevo desnico ali levico), katerim dnevnikom sledijo, ali podpirajo vojno v Iraku in če se jim zdi pravično, da italijanski vojaki ostanejo v Iraku. Rezultati so pokazali, da na gledanje dnevnikov na nacionalni ali privatni televiziji res vpliva

politična pripadnost. Kar 89% Italijanov, ki zagovarja politiko leve, sledi nacionalnim dnevnikom in 95% Italijanov, ki zagovarja desno, sledi dnevnikom na privatni televiziji. Na vprašanje ali je vojna v Iraku pravična je pritrdilno odgovorilo 65,9% Italijanov, od tega 78% tistih, ki pripadajo levici in 22% tistih, ki pripadajo desnici. Tistih, ki podpirajo udeležbo italijanskih vojakov v Iraku je 45,5%, od teh 65,9% levo usmerjenih in 34,1% desno usmerjenih.⁹⁴

14. 11. 2003 po napadu na italijanske karabinjerje v Nasiriji je Demos-Eurisko izvedel ponovno anketo z naslednjimi vprašanji: ali podpirajo vojno v Iraku, katero politično elito podpirajo, ali je potreben prispevek Italije v iraški vojni. Rezultati ankete so bili različni kot v prej (14. 10. 2003, Altervista) navedeni anketi. Kar 30% več desno usmerjenih podpira vojno v Iraku, število levo usmerjenih, ki podpira vojno v Iraku, je padlo na 42%. Na vprašanje ali je potreben prispevek Italije v iraški vojni je 67,6% desno usmerjenih in 32,4% levo usmerjenih, ki so za pomoč Italije ZDA v iraški vojni.⁹⁵

Iz zgoraj navedenih podatkov sklepam, da če se italijanski gledalci televizijskih dnevnikov opredeljujejo glede na politično usmerjenost in prisluhnejo raje novicam svoje politične pripadnosti, je učinkovitost propagande v privatnih, Berlusconijevih medijih, večja. Iz anketne primerjave je razvidno, da se podpora desnice za vojno v Iraku s časom sorazmerno povečuje.

Italijani se v večini niti ne zavedajo, kako mediji manipulirajo z njimi. Veliko je organizacij, ki opozarjajo na zavajanje javnosti, na propagando, vendar se Italijani ne zmenijo zanje. Organizacija Altoprofilo velikokrat ponavlja javnomnenjske raziskave glede kredibilnosti medijev v italijanski javnosti. Primerjala sem veliko raziskav, ki so jih izvedli v zadnjih petih letih. Upoštevala sem zadnjo raziskavo izvedeno 15. 5. 2004. Analizo javnega mnenja so izvedli s telefonsko anketo, klicali so 1 000 naključno izbranih Italijanov. Postavljali so vprašanje, če verjamejo novicam, ki jih zasledijo na televiziji in v tisku. Samo 15% anketiranih Italijanov je takih, ki občasno podvomi v novice. Tudi prejšnje javnomnenjske raziskave, ki jih je izvajala ista organizacija na isti način in z enako oblikovanim vprašanjem, so pokazale podoben rezultat.⁹⁶

---

⁹⁴ <http://brunik.altervista.org/20031014200414.html>

⁹⁵ <http://brunik.altervista.org/20031117222836.html>

⁹⁶ http://altoprofilo.it/download/pdf/wmtools_di_2002_10.15.pdf

9. SKLEP

Primerjava propagande, ki so jo izvajali italijanski nacionalni in privatni mediji med iraško vojno, natančneje v obdobju med 19. 3. 2003 in 9. 6. 2004, je pokazala, da je bila propaganda prisotna tako v nacionalnih kot privatnih medijih. Pomembne pa so bistvene razlike med izvajanjem propagande v italijanskih nacionalnih in privatnih medijih. Prva razlika v izvajanju propagande se nanaša na kvantiteto propagandnih sporočil v posameznih medijih. Pri dnevniku La Repubblica, ki podpira politiko levice, skoraj ni izdaje, ki ne bi vsebovala elemente propagande, med katerimi je najbolj zastopana prvina propaganda in ideologija, in sicer povezava med propagando in religijo. Druga očitna prvina, ki jo zaznamo, je kolektivna izguba spomina. Vedno znova se ponavljajo vsebine o terorističnem napadu 11. 9. 2001 na ZDA, ki naj bi bil začetek vojne v Iraku. Povezujejo Sadama Huseina in Osamo bin Ladna, čeprav za to ni dokazov.

Naslednja očitna razlika je opazna pri primerjavi televizijskih dnevnikov. V nacionalnih medijih so dnevniki zelo dolgi. Posamezna poročila, ki so jih predvajali v času iraške vojne, so natančna in zato je propaganda v večini lažje razpoznavna. Pri privatnih medijih pa so dnevniki precej krajši (ponujajo celo možnost prejemanja novic preko SMS sporočil; vsebina je ista kot jo prebere novinar v dnevniku med poročilom), novice so pogosto nejasne. Posledica tega je, da so propagandna sporočila bolj prikrita oz. težje prepoznavna, a zaradi tega ne manj učinkovita.

Razlika v izvajanju propagande italijanskih nacionalnih in privatnih medijev med iraško vojno je tudi, da je v privatnih medijih prispevek o dogajanju v iraški vojni bolj čustven kot v nacionalnih medijih. Prispevek o iraški vojni velikokrat komentirajo ljudje, ki jih je doletela tragedija, v joku opisujejo bolečino, dogodek. Taka poročila o iraški vojni dajo večji občutek groze, zato je objektivnost sporočila težje dosežena.

Večerne italijanske oddaje in dnevniki v nacionalnih privatnih medijih prikazujejo potek dela italijanskih politikov, pomoč Italijanov v iraški vojni, mnenja italijanskih politikov o vojni v Iraku in posredno vplivajo na javno mnenje Italijanov o vojni v Iraku in na podporo odločitev italijanskih politikov v zvezi z iraško vojno. Pokazalo se je, da tako nacionalni kot privatni mediji izvajajo propagando v zvezi z iraško vojno. V nacionalnih medijih je propaganda očitna kot prikazovanje pravilnosti odločitve italijanskih oblasti, da Italija sodeluje v iraški vojni. V privatnih medijih je propagandna vsebina sporočila usmerjena na sposobnost vodenja

politike o iraški vojni in na hrabrost predsednika vlade Silvia Berlusconija, ki je prikazan kot borec proti terorizmu v iraški vojni.

Prva predpostavka, kjer sem trdila, da množični mediji izvajajo vojno propagando v italijanskem medijskem prostoru v zvezi z iraško vojno, je pravilna. Hipotezo bom v celoti potrdila.

Drugo predpostavko, da so privatni italijanski mediji v lasti Silvia Berlusconija v večji meri vpleteni v vojno propagando, bom zavrnila. Preden sem začela izvajati diplomsko nalogo, sem bila trdno prepričana, da italijanski mediji v lasti Berlusconija izrazito presegajo nacionalne italijanske medije v izvajanju propagande o iraški vojni. Z analiziranjem propagandnih sporočil o vojni v Iraku pa sem, če gledam samo kvantiteto propagandnih sporočil, našla veliko več primerov propagande o iraški vojni v nacionalnih italijanskih medijih. Propagandna sporočila o iraški vojni sem preučevala ne glede na lastništvo medijev in ne glede na njihovo politično pripadnost. Sporočila s propagandno vsebino sem iskala v vseh italijanskih občilih, analizirala pa poljubno število tistih, ki so vsebovali propagandno sporočilo.

Tudi tretjo predpostavko, da je propaganda v primeru iraške vojne v italijanskih nacionalnih medijih bolj učinkovita kot propaganda v zasebnih medijih, bom zavrnila. Z upoštevanjem javnomnenjskih raziskav, ki so jih izvajale različne organizacije (Altervista, Demos-Eurisko, Altoprofilo) na italijanski populaciji, sem ugotovila, da je propaganda učinkovitejša v Berlusconijevih medijih. S sekundarno analizo podatkov javnomnenjske raziskave, ki jo je izvedla Altervista 11. 10. 2003, sem ugotovila, da Italijani sledijo medijem glede na svojo politično pripadnost. Posledično so tisti, ki so sledili italijanskim nacionalnim medijem, v večji meri odobraval vojno v Iraku. Tisti, ki so sledili privatnim italijanskim medijem, so bili v večji meri proti vojni v Iraku. Po napadu na italijanske karabinjerje v Nasiriji se je javno mnenje Italijanov glede na stopnjo odobravanja vojne v Iraku spremenilo (14. 11. 2003). Vojno v Iraku sedaj bolj odobravajo tisti, ki sledijo privatnim italijanskim medijem. Tako sem prišla do zaključka, da če italijanski nacionalni in privatni mediji izvajajo propagando o iraški vojni, je morala biti le-ta v privatnih medijih veliko bolj učinkovita, ker se stopnja odobravanja vojne v Iraku povečuje sorazmerno s trajanjem vojne.

Zadnja predpostavka, da je zaradi medijske pluralnosti v Italiji vojna propaganda v zvezi z iraško vojno na sploh manj učinkovita, ker medijska pluralnost omogoča raznovrstnejše informacije in je javno mnenje o iraški vojni diferencirano, je delno pravilno zastavljena. Prvi del predpostavke, da je zaradi medijske pluralnosti v Italiji vojna propaganda na sploh manj učinkovita, bom zavrnila. S takšno medijsko pluralnostjo kot jo ima Italija, je vojna

propaganda bolj učinkovita. Posameznik izbira in primerja novice iz nacionalnih in privatnih medijev in verjame tistim novicam, ki so njemu bolj relevantna. Glede na dejstvo, da je propaganda prisotna tako v nacionalnih kot v privatnih medijih, posameznik prejema številna propagandna sporočila, ne da bi se zavedal. Zato je velika verjetnost, da bo vojna propaganda bolj učinkovita. Drugi del predpostavke, da je javno mnenje o iraški vojni diferencirano zaradi medijske pluralnosti v Italiji, bom potrdila. Javnomenjske raziskave potrjujejo diferenciranost javnega mnenja o iraški vojni v Italiji. Italijani lahko izbirajo med informacijami iz številnih medijskih virov in med nacionalnimi in privatnimi mediji. Tisti, ki sledijo italijanskim privatnim medijem, imajo drugačno stališče o iraški vojni, kot tisti, ki sledijo italijanskim nacionalnim medijem.

10. VIRI IN LITERATURA

1. Areh, Valentin (2002): Afganistan. Educy d.o.o., Ljubljana.
2. Areh, Valentin (2004): Kri v puščavskem pesku. Pro Plus, Ljubljana.
3. Bibič, Vasja (1990): Berlusconi in mi. Mladina, št.17, 27. april, str. 54-55.
4. Cerni, Mario in Montanelli, Indro (2001): L'Italia di Berlusconi. Rizzoli, Milano.
5. Chomsky, Noam (1989): Necessary illusions. South and Press, Boston.
6. Chomsky, Noam (1994): Il potere dei media. Vallecchi, Firenze.
7. Clausewitz, Carl von (1985): O vojni. Časopis za kritiko znanosti 75/76, str. 87.
8. Dragan, Ana Nuša (1997): Vzgoja za medije in z mediji. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Piran.
9. Erjavec, Karmen & Zala Volčič (1998): Mladi in mediji. Zveza Prijateljev Mladine Slovenije, Ljubljana.
10. Fracassi, Claudio (1994): Sotto la notizia niente. Libera informazione editrice, Roma.
11. Grizold, Anton (ur.) (1998): Perspektive sodobne varnosti. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
12. Gubitosa, Carlo (2002): L'informazione Alternativa. Emi, Bologna.
13. Hunke, Heinz (1997): Navigare nella solidarieta. Asal-Idoc, Roma.
14. Jowett Garth S. in O'Donnell Victoria (1992): Propaganda and Persuasion. 2nd Edition, SAGE Publications, Newbury Park.
15. Jowett Garth S. in O'Donnell Victoria (1999): Propaganda and Persuasion. 3rd Edition, SAGE Publications, Newbury Park.
16. Keane, John (1991): The media and democracy. Basil Blackwell&Policy Press, Oxford.
17. Kvaternik, Rok (2002): V vojni z Irakom, kar vam je zamolčala Busheva vlada. Založba Rokus, Ljubljana.
18. Malešič, Marjan (ur.) (1997): Propaganda in War. Styrelsen for psykologiskt forsvar, Stockholm.
19. Malešič, Marjan (2000): International security, mass media and public opinion. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
20. Mihailović, Vuko (1984): Propaganda i rat. Vojnoizdavački zavod, Beograd.
21. Milharčič-Hladnik, Ervin (1994): Italijanom se ni zmešalo. Levica je dala ljudem misliti, Berlusconi jim je pustil sanjati. Mladina, št.16, 19. april, str. 24-26.

22. Milharčič-Hladnik, Ervin (2004): 11. september II. Delo (Sobotna priloga), 4. september, leto XLVI, št. 207, str.1.
23. Mrkič, Slavko, Miloš Prelevič in Ante Begović (1981): Teorija o ratu. Impresum, Vojnoizdavački zavod, Beograd.
24. Popper, Karl & John Condry (1994): Cattiva maestra televisione. Donzelli, Roma.
25. Ramonet, Ignacio (1999): La tirannia della comunicazione. Asterios, Trieste.
26. Sedmak, Marjan (1996): Mediji, etika in deontologija. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
27. Sema, Antonio (2003): Resistenza e controguerriglia al confine orientale. Libreria editrice Goriziana, Gorizia.
28. Splichal, Slavko (1975): Razsežnosti politične propagande. Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij FSPN, Ljubljana.
29. Splichal, Slavko (1979): Množično in javno komuniciranje. Doktorska disertacija, Ljubljana.
30. Splichal, Slavko (1991): Od Malvinov do Slovenije. Delo (Sobotna priloga), 20. julij, str. 9.
31. Strafela, Tina (2004): Propaganda v ameriški javni diplomaciji: primer vojne v Iraku 2003.
32. Šiber, Ivan (1992): Politička propaganda i politički marketing. NIP »Alinea«, Zagreb.
33. Todorovič, Aleksander (1974): Socijologija masovnih komunikacija. Gradina, Beograd.
34. Verčič, Dejan in Zavrl Franci in Rijavec Petja (2002): Odnosi z mediji. GV Založba, Ljubljana.
35. Vreg, France (1973): Javno mnenje. Ljubljana.
36. Vreg, France (1990): Demokratično komuniciranje. Založba obzorja, Maribor.
37. Vreg, France (2000): Politično komuniciranje in prepričevanje. FDV 2000, Knjižna zbirka Javnost, Ljubljana.

<http://www.mladina.si/tednik/200151/clanek/pr-questions/>

<http://propagandacritic.com/articles/ww1.demons.html>

http://sl.wikipedia.org/wiki/vojna#ostale_definicije_vojne

<http://users.volja.net/einstein22/ame.-politika.htm>

http://www.cangura.com/knjigarna/politika/11_september_-_VELIKA_LAŽ_ZDA_php

http://www.ljudmila.org/globala/novice/index.php?u=10.10.2002_gremo_na_irak_dick_cheney&s

http://www.ljudmila.org/globala/novice/index.php?u=10.10.2002_gremo_na_irak_dick_cheney&s

http://www.ljudmila.org/globala/novice/index.php?u=10.10.2002_gremo_na_irak_dick_cheney&s

<http://www.ljudmila.org/globala/novice/index.php?u>
<http://www.mladina.si/dnevnik/32059/>
<http://www.mladina.si/dnevnik/46362>
http://www.comunisti-italiani.it/informazione/corso_nazionele.htm
http://www.comunisti-italiani.it/informazione/corso_nazionele.htm
<http://digilander.libero.it/sedemargherita/bainfor.htm>
www.mediastudio.it/navigazione/radio_tv.htm
<http://digilander.libero.it/sedemargherita/bainfor.htm>
http://comunisti-italiani.it/informazione/corco_nazionale.htm
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=970>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=417>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=733>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=457>
www.repubblica.it/online/esteri/iraq_trentotto/zucconi/zucconi.html
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=544>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=552>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=556>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=562>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=597>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=627>
<http://www.rai.it>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=642>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=652>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=655>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=661>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=655>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=821>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=673>
www.comedonchisciotte.net/modules.php?nome=news&file=article&sid=269&mode=&order=0&thold=0
www.repubblica.it
www.repubblica.it
www.rai.it
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=722>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=731>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=744>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=745>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=747>
www.repubblica.it
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=760>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=766>

<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=786>
www.liberazione.it/giornale/030508/lb_1_2_d68d.asp
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=788>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=806>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=816>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=830>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=833>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=835>
www.repubblica.it
www.repubblica.it
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=417>
www.rainews24.rai.it/notizia.asp?news_id=35392
www.repubblica.it
http://www.Piccolo.quotidianiespresso.it/il_piccolo/arch_09_triESTE/in01_ppoi.html
www.repubblica.it
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=892>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=900>
www.repubblica.it
www.rainews.it
www.repubblica.it/news/red/ultimora/rep_nazionale_n_361369.html
www.repubblica.it/online/esteri/diplomazione/ispezioni/ispezioni.html
http://www.rainews24.rai.it/notizia.asp?news_id=35618
www.repubblica.it/news/ired/ultimora/rep_nazionele
<http://rainews24.rai.it>
<http://www.rai.it>
www.laStampa.it/edicola/sitoweb/esteri/art_4.asp
www.repubblica.it/news/ired/ultimora/rep_nazionele_n_362257.html
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=941>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=946>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=952>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=957>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=962>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=777>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=967>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=970>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=978>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=1008>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=320>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=730>
<http://db.peacelink.org/forum/threat.php?id.forum=4&id=890>

<http://repubblica.it>

<http://censurati.it/node/view>

<http://brunik.altervista.org>

[http://osservatoriosulla legalita.org/04/docum/026euroinfo.htm](http://osservatoriosullalegalita.org/04/docum/026euroinfo.htm)

<http://www.pml.i.it/carabinieriiraq.htm>

http://www.lavoce.info/news/download.php?cms_pk=777